

Ministerie van Defensie

Inventarisatie en toetsing van afkomstgegevens in het bijzonder bij risicomodellen

Datum	10 mei 2023
Status	Definitief

Colofon

	Bestuursstaf DIRECTORAAT-GENERAAL BELEID Directie bedrijfsvoering & evaluatie Beveiliging, gegevensbescherming en documentaire informatie
Locatie	Den Haag - Plein-Kalvermarktcomplex Kalvermarkt 32 's-Gravenhage
Postadres	Postbus 20701 2500 ES 'S-GRAVENHAGE MPC 58B
Contactpersoon	 @mindef.nl
Opdrachtgever Auteur	Minister van Defensie

Inhoud

1	Managementsamenvatting—4
2	Inleiding—6
2.1	Aanleiding—6
2.2	Opzet—6
3	Opzet—7
3.1	Aanpak op hoofdlijnen—7
3.1.1	Doelstelling—7
3.1.2	Op te leveren producten—7
3.1.3	Bereik en uitsluitingen—7
3.1.4	Randvoorwaarden en afhankelijkheden—8
3.1.5	Definities—8
4	Bevindingen—12
4.1	Inventarisatie wet- en regelgeving—12
4.2	Inventarisatie AVG verwerkingenregister—13
4.2.1	Personeel & Organisatie—14
4.2.2	Militaire gezondheidszorg—20
4.2.3	Beveiliging (security)—25
4.2.4	Veiligheid (safety)—28
4.2.5	Onderzoek—30
4.2.6	Communicatie—30
4.2.7	Overige verwerkingen: decoraties—34
4.2.8	Overige verwerkingen: informatie—35
4.2.9	Overige verwerkingen: herkomstonderzoek—35
4.2.10	Overige verwerkingen: biometrie—36
4.2.11	Overige verwerkingen: opname hoorzittingen—37
4.3	Inventarisatie machtigingen BRP—37

1 Managementsamenvatting

Dit rapport inventariseert het gebruik van risicomodellen en de toepassing van afkomstgerelateerde gegevens bij de defensieonderdelen.

- Er wordt geen gebruik gemaakt van risicomodellen
- In de 43 onderzochte verwerkingen van persoonsgegevens is geconstateerd dat in 41 gevallen rechtmatig en behoorlijk afkomstgegevens worden verwerkt.
- De twee verwerkingen die nader onderzoek vragen zijn:
 - In de verwerking van niet-werknemers (bijvoorbeeld inhuur- en uitzendkrachten) die niet op vertrouwensfuncties geplaatst zijn, is het de Nederlandse nationaliteit geen voorwaarde. Het is daarmee niet strikt noodzakelijk nationaliteit te registreren en is daarmee niet proportioneel. In nader onderzoek wordt onderzocht of voor deze groep niet-werknemers minder afkomstgerelateerde gegevens verwerkt kunnen worden. Als dat het geval is zal eventuele schoning van gegevens in overeenstemming met de AVG worden uitgevoerd. Deze wijziging wordt gemonitord via het reguliere wijzigingsproces. Dit betreft D2217 – Personeels- en salarisadministratie.
 - De (sociale) mediamonitoring van Defensie communicatie is beoordeeld op de naleving van de AVG in het Eiffelonderzoek. Door Eiffel is destijds geconcludeerd dat de activiteit grotendeels voldoet, maar er nog aanvullende stappen moeten worden genomen om volledig aan de AVG te voldoen. Inmiddels zijn alle vervolgstappen in gang gezet. Dit betreft D2412 - Uitvoeren communicatiebeleid, (sociale) mediamonitoring.

Overzicht verwerkingen

D2217	Personeels- en salarisadministratie
D1055	Voeren administratie defensiespecifieke uitkeringsregelingen (APG/BRD)
D1117	Digitale personeelsdossiers (ADACTA: Alfresco Document Archief ConTAiner)
D1128	Werving en selectie (WenS)
D2455	TCD - Tolkenregister Defensie (TRD).
D2215	Uitvoering veteranenwet
D2324	Dienstplichtigenregistratie
D2309	Geïntegreerde eerstelijns gezondheidszorg
D2283	Militaire Geestelijke Gezondheidszorg/Basis & Specialistisch
D2479	MGGZ - Basis & Specialistisch Geestelijke Gezondheidszorg
D2175	MRC - Multidisciplinaire zorg revalidanten
D2198	DTD - Tandheerkundige zorg
D2209	MRC - Cluster Behandelteam,
D2210	MRC - Orthopedische Techniek Aardenburg,
D2463	CMH - (Plastische) Chirurgie (poli)
D2498	CMH - Kaakchirurgie (poli)
D1221	Cameratoezicht op wachtruimte patiënten (alleen camerabeelden)
D2216	Defensiepas
D1829	Administratie van koeriers tbv vervoer cryptomiddelen (N6 MHKC)
D2342	Beveiliging Defensie IT-Infrastructuur (Defensie Cyber Security Centrum)

D2250	Wapenvergunningen burgermedewerkers Defensie
D2028	OTCO CD&E semi autonome toegangspartij (alleen foto)
D2273	Uitvoering beleid integriteitsmanagement Defensie
D2325	Meldpunt integriteit Defensie
D1110	Diversiteit en inclusiviteit binnen Defensie, kwalitatief
D1112	Diversiteit en inclusiviteit binnen Defensie, kwantitatief
D1217	Diversiteit en inclusiviteit, nulmeting
D1130	Beeldbank Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)
D1894	Relatiebeheer
D2239	Smoelenboek Wie is Wie
D428	IGK Foto's
D2412	Uitvoeren communicatiebeleid, (sociale) mediamonitoring
D2145	Contactsheets Attachés
D2540	Decoraties
D2302	Internetsite www.defensie.nl (2021) (Ereteken Mobilisatie-Oorlogskruis)
D1237	Auditdienst Rijk, wettelijke taak & vraaggestuurd onderzoek
D2263	Archivering informatie MH 17 ramp
D2304	Documentmanagement (XPostWeb) (2021)
D1097	N-schijven DBOBS
D1096	SITREPS (DOPS)
D1917	OTCO BIDKL persoonsgegevens DNA donoren
D2124	OOCL JISTARC 108TEXINTcie OT BIOMETRIE
D2447	JDV - Opname hoorzittingen

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

Naar aanleiding van het rapport 'Ongekend onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag is bij motie van het kamerlid Marijnissen (SP) c.s. verzocht om een voorstel te doen over hoe binnen overheidsinstellingen vervuilde data, risicomodellen en het gebruik van nationaliteit worden opgeruimd.¹ Uitvoering van deze motie vindt plaats met inachtneming van het verzoek van het kamerlid Klaver (GL) c.s. om hierbij niet alleen te kijken naar nationaliteit, maar ook naar etniciteit en geboorteplaats ('de afkomstgegevens'). Deze moties worden hierna gezamenlijk aangehaald als 'Motie 21'.²

Defensie heeft de opdracht uitgevoerd onder coördinatie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)/CIO Rijk.

De opdracht voor het programma bestaat uit de volgende fasen:

1. Uitvoeren van een inventarisatie waarbij afkomstgegevens een rol spelen.
2. Toetsen in hoeverre er sprake is van onrechtmatig of oneigenlijk gebruik van afkomstgegevens.
3. Afkomstgegevens die onrechtmatig of oneigenlijk gebruikt zijn rectificeren of verwijderen. De personen informeren waarvan de afkomstgegevens onrechtmatig of oneigenlijk zijn gebruikt.

In dit eindrapport worden de onderzoeksresultaten van het onderzoek bij Defensie gepresenteerd van de fasen inventarisatie en toetsing.

2.2 Opzet

In hoofdstuk twee is de opzet van de inventarisatie en toetsing toegelicht. In hoofdstuk drie staan de bevindingen vermeld geclusterd per onderwerp:

- Personeel & Organisatie
- Militaire gezondheidszorg
- Beveiliging (*security*)
- Veiligheid (*safety*)
- Onderzoek
- Communicatie
- Overige verwerkingen

Per onderwerp staat een omschrijving van de context vermeld en wordt aangegeven welke afkomstgerelateerde persoonsgegevens worden verwerkt. Daarnaast staat beschreven welke verwerkingen zijn geregistreerd, of er een wettelijke grondslag is gevolgd door een toets op proportionaliteit en subsidiariteit.

¹ *Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr 2*; Een risicomodel is een model dat bestaat uit vooraf bepaalde indicatoren en aangeeft of er sprake is van een verhoogd risico op een bepaald verschijnsel. Zie: *Aanhangsel van Handelingen II 2020/21, nr. 3177*.

² *Kamerstukken II 2020/21, 35510, nrs. 16 en 21*.

3 Opzet

3.1 Aanpak op hoofdlijnen

De Rijksbrede aanpak van inventariseren, toetsen en waar nodig rectificeren of wissen wordt gehanteerd. Dit rapport betreft de fase inventarisatie en toetsing. Indien onrechtmatige gegevensverwerkingen naar voren komen, zal per geval een plan van aanpak en planning worden gemaakt om dit op te lossen.

Voor de aanpak is een kort plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak is door de minister van BZK op 6 januari 2022 aan de Kamer aangeboden³.

De inventarisatie en toetsing is uitgevoerd op specifieke Defensie wet- en regelgeving, verwerkingen in het AVG verwerkingenregister en verstrekte machtigingen Basisregistratie personen (BRP).

Daarnaast is door Commando Materieel en IT/JIVC (het IT-bedrijf van Defensie) geïnventariseerd:

- in welke systemen en geautomatiseerde koppelingen (in- en extern) (bijzondere) persoonsgegevens over ras en etniciteit voorkomen. Het betreft gegevenselementen als nationaliteit, geboorteland, geboorteplaats etc.;
- welke systemen en/of koppelingen het betreft per gegevenselement, welke IV-dienst het betreft en of deze systemen zijn opgenomen in de registratie van het Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verwerkingenregister (deze registratie is op proces en niet op systeemniveau, voorbeeld <naam systeem> is opgenomen in de verwerking personeels- en salarisadministratie);
- hoe de verzending van deze informatie verloopt (beveiligd (op welke wijze) / onbeveiligd) en wat de frequentie is.

De uitkomst van deze inventarisatie is vergeleken met de inventarisatie van wet- en regelgeving en geregistreerde verwerkingen in het AVG verwerkingenregister. De registratie in het AVG verwerkingenregister is waar nodig gewijzigd.

De verwerkingen van de Koninklijke Marechaussee (KMar) zijn separaat gezien van de andere Defensieonderdelen. Dit omdat de KMar naast verwerkingen op grond van de AVG ook politiegegevens verwerkt ter uitvoering van haar politietaken (art. 4 Politiewet 2012).

3.1.1 Doelstelling

Uitvoering geven aan de moties Marijnissen c.s. en Klaver c.s. conform de Rijksbrede aanpak: inventariseren, toetsen en waar nodig rectificeren of wissen.

3.1.2 Op te leveren producten

1. Geactualiseerd overzicht met verwerkingen waarbij het bijzondere persoonsgegeven ras/etniciteit wordt verwerkt;
2. Toetsing van deze verwerkingen aan wet- en regelgeving;
3. Zo nodig: producten rectificeren of wissen.

3.1.3 Bereik en uitsluitingen

- Verwerkingen die vallen onder Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2017 zijn uitgesloten;

³ Kamerstukken II 2021/22, 26643, nr. 812.

- Voor de inventarisatie van de systemen wordt gebruik gemaakt van systemen die zijn opgenomen in de configuratiemanagementdatabase van Defensie;
- Verwerkingen zijn opgenomen als de Minister van Defensie verwerkingsverantwoordelijke of verwerker is van de bijzondere persoonsgegevens;

Het Defensiebeveiligingsbeleid is van toepassing. Voor bijzondere informatie is het besluit Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst Bijzondere Informatie 2013 (VIRBI 2013) van toepassing. Het hoog gerubriceerde domein (HGI) is uitgesloten.

Staatsnoodrecht, zoals de Oorlogswet en de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden is uitgesloten.

3.1.4 *Randvoorwaarden en afhankelijkheden*

- De inventarisatie van het bijzondere persoonsgegeven ras/etniciteit in systemen vindt plaats door bestaande, schaarse IT-functionarissen;
- De toetsing van de inventarisatie aan wet- en regelgeving vindt plaats met bestaande schaarse, juridische, AVG en Wpg capaciteit;
- De uitkomsten van het externe onderzoek naar risicovolle verwerkingen van persoonsgegevens⁴.
- Afstemmen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de Nationale Politie over een eenduidige wijze van rapporteren voor Wpg verwerkingen.

3.1.5 *Definities*

3.1.5.1 Afkomstgerelateerde indicatoren

Onder afkomstgerelateerde indicatoren wordt in dit onderzoek verstaan: bijzondere persoonsgegevens over ras, etniciteit, nationaliteit, geboorteplaats en geboorteland.

Ras of etniciteit is in artikel 9 AVG aangemerkt als een bijzonder persoonsgegeven en mag niet worden verwerkt tenzij aan aanvullende voorwaarden is voldaan zoals zwaarwegend algemeen belang en passende en specifieke maatregelen worden getroffen. Het begrip 'ras' zoals opgenomen in artikel 1 van de Grondwet en in diverse andere antidiscriminatiebepalingen wordt binnen de Nederlandse rechtspraak ruim uitgelegd. In lijn met het VN-Verdrag tot uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie omvat het begrip ras tevens huidskleur, afkomst en nationale of etnische afstamming.⁵

De Autoriteit Persoonsgegevens beschouwt nationaliteit als bijzonder persoonsgegeven wanneer de verwerking tot doel heeft om onderscheid te maken naar ras of etnische afkomst, of indien het voor de verwerkingsverantwoordelijke redelijkerwijs voorzienbaar is dat de verwerking tot het maken van onderscheid naar ras of etnische afkomst zal leiden.

Foto's kunnen een bijzonder persoonsgegeven zijn omdat daaruit ras en etniciteit kan worden afgeleid. Overweging 51 AVG stelt echter:

Overweging 51 AVG

(51) Persoonsgegevens die door hun aard bijzonder gevoelig zijn wat betreft de grondrechten en fundamentele vrijheden, verdienen specifieke bescherming aangezien

⁴ De onderzoeksresultaten zijn op 25 november 2022 aan de Kamer aangeboden, *Kamerstukken II*, 2022/2023, 36200-X, nr. 51.

⁵ www.nederlandrechtsstaat.nl/grondwet/inleiding-bij-hoofdstuk-1-grondrechten/artikel-1-gelijke-behandeling/#de-plaats-van-artikel-1-grondwet-in-het-grondwettelijk-recht

de context van de verwerking ervan significante risico's kan meebrengen voor de grondrechten en de fundamentele vrijheden.

Die persoonsgegevens dienen ook persoonsgegevens te omvatten waaruit ras of etnische afkomst blijkt, waarbij het gebruik van de term „ras” in deze verordening niet impliceert dat de Unie theorieën aanvaardt die erop gericht zijn vast te stellen dat er verschillende menselijke rassen bestaan.

De verwerking van foto's mag niet systematisch worden beschouwd als verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens, aangezien foto's alleen onder de definitie van biometrische gegevens vallen wanneer zij worden verwerkt met behulp van bepaalde technische middelen die de unieke identificatie of authenticatie van een natuurlijke persoon mogelijk maken.

Dergelijke persoonsgegevens mogen niet worden verwerkt, tenzij de verwerking is toegestaan in in deze verordening vermelde specifieke gevallen, rekening houdend met het feit dat in de wetgeving van de lidstaten specifieke bepalingen inzake gegevensbescherming kunnen worden opgenomen teneinde de toepassing van de regels van deze verordening aan te passen met het oog op de vervulling van een wettelijke verplichting of met het oog op de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend.

Naast de specifieke voorschriften voor die verwerking dienen de algemene beginselen en andere regels van deze verordening te worden toegepast, met name wat betreft de voorwaarden voor rechtmatige verwerking.

Er moet onder meer uitdrukkelijk in afwijkingen van het algemene verbod op de verwerking van die bijzondere categorieën persoonsgegevens worden voorzien ingeval de betrokkene zijn uitdrukkelijke toestemming geeft of in geval van specifieke behoeften, met name wanneer de verwerking wordt verricht in het kader van gerechtvaardigde activiteiten door bepaalde verenigingen of stichtingen die ernaar streven de uitoefening van de fundamentele vrijheden mogelijk te maken.

3.1.5.2 Risicomodel

Onder risicomodel wordt in dit onderzoek verstaan: een model dat bestaat uit vooraf bepaalde indicatoren en aangeeft of er sprake is van een verhoogd risico op een bepaald verschijnsel. Als in dit document wordt gesproken over risicomodellen, wordt daarmee bedoeld risicomodellen waarbij een of meer afkomstgerelateerde indicatoren worden gebruikt.

3.1.5.3 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

Op verwerking van persoonsgegevens onder de reikwijdte van de AVG zijn beginselen van toepassing (artikel 5 AVG). Voor een rechtmatige verwerking moet voldaan zijn aan de voorwaarden van één van de zes wettelijke grondslagen (artikel 6 AVG). Bijzondere persoonsgegevens mogen op grond van de AVG niet worden verwerkt, tenzij een specifieke uitzondering van toepassing is (zoals artikel 9 AVG).

Voor de verwerking van politiegegevens met het oog op de uitvoering van de politietask is de Wet politiegegevens (Wpg) van toepassing. De Wpg bepaalt dat politiegegevens alleen mogen worden verwerkt voor de doeleinden die bij of krachtens de Wpg zijn geformuleerd (artikel 3 lid 1 Wpg).

Ook al is er een verwerkingsgrondslag (de verwerking is rechtmatig), dan nog mag de verwerking niet onbehoorlijk zijn of uitpakken. De beoordeling van de behoorlijkheid is minder concreet dan de in het kader van de rechtmatigheid te

maken keuze uit wettelijke grondslagen. Het beginsel van behoorlijkheid is een breed begrip en bevat open normen.

De algemene uitgangspunten van de gelijkheid van mensen voor de wet en – in het verlengde daarvan – van non-discriminatie, zijn fundamentele elementen van nationaal en internationaal recht. Het recht op gelijke behandeling en het verbod op discriminatie is onder meer verankerd in artikel 1 van de Grondwet:

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) zoals artikel 14 van het EVRM en artikel 1 van het Twaalfde Protocol bij het EVRM. De tekst van artikel 1 van Protocol nr. 12 luidt:

*"1. Het genot van elk in de wet neergelegd recht moet worden verzekerd zonder enige discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.
2. Niemand mag worden gediscrimineerd door enig openbaar gezag op met name een van de in het eerste lid vermelde gronden."*

Op grond van vaste rechtspraak van het EHRM over het discriminatieverbod van artikel 14 van het EVRM levert een verschil (onderscheid) in behandeling discriminatie op wanneer daarvoor geen objectieve en redelijke rechtvaardiging aanwezig is. Die rechtvaardiging is er niet wanneer met dat onderscheid geen legitiem doel is gediend, dan wel indien het niet een met dat doel evenredig middel is. Voor het maken van een gerechtvaardigd onderscheid op basis van etnische afkomst en nationaliteit zijn volgens het EHRM zwaarwegende redenen ('very weighty reasons') vereist.⁶

'Discriminatie is een ander behandelen op een zodanige wijze, dat hij die ander duidelijk maakt, dat hij deze [in] aspecten van zijn mens zijn als een onvolwaardige beschouwt.'⁷ Niet slechts het ongelijk behandelen of beschouwen, maar het als 'onvolwaardig' behandelen of beschouwen bepaalt of er sprake is van discriminatie. Daarnaast wordt aangenomen dat van discriminatie slechts sprake is bij onderscheid op grond van bepaalde criteria die fundamenteel zijn aan de persoonlijkheid. Het gaat om eigenschappen of kenmerken van personen waarvan men niet of slechts ten nadele van de eigen persoonlijkheid afstand kan doen, zoals ras, geslacht, godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, seksuele oriëntatie.⁸ Bovendien (...) moet het bij discriminatie gaan om onderscheid op basis van 'eigenschappen of kenmerken van personen, die in redelijkheid niet relevant zijn voor het bepalen van

⁶ ECLI:NL:RBDHA:2021:10283

⁷ *Handelingen II* 1976/77, p. 2150-2151 (Nng Ia, p. 442).

⁸ In de recenter rechtspraak ligt dit overigens wel genuanceerder. Zie ook EHRM 18 februari 2009, appl.nr. 55707/00 (Andrejeva/Letland). Hierin gaf het EHRM aan dat voor het vaststellen of sprake is van discriminatie niet relevant is of de betrokkene zelf de betreffende factor waarop onderscheid gemaakt wordt, kan veranderen. Zie tevens HvJ EU 18 december 2014, zaak C354/13, ECLI:EU:C:2014:2463, JAR 2015/37 (Kaltoft) en HvJ EU 18 januari 2018, zaak C-270/16, ECLI:EU:C:2018:17, JAR 2018/55 (Ruiz Conejero/Ferros). In deze beide arresten heeft het Hof van Justitie obesitas onder de discriminatiegrond handicap gebracht.

aanspraken en verplichtingen op een bepaald gebied van het maatschappelijk leven'.⁹

De omschrijving maakt ook duidelijk dat het moet gaan om criteria die niet zakelijk relevant zijn en die resulteren in een nadelige behandeling (...)

Een discriminerende behandeling, een uitlating of andere behandeling kan, maar hoeft niet, expliciet te zijn.⁴⁵ Het gaat om de benadeling die iemand ondervindt en daarbij doet het er niet toe of die benadeling bewust of onbewust is toegebracht.⁴⁶ (...) de Hoge Raad heeft in 2016 ten aanzien van praktijken van 'etnisch profileren' duidelijk gemaakt dat de politie niet mag discrimineren door een voertuig bij een verkeerscontrole te selecteren uitsluitend of hoofdzakelijk op basis van de etnische of religieuze kenmerken van de bestuurder of inzittenden. Dat betekent volgens de Hoge Raad echter niet dat die etnische of religieuze kenmerken geen enkele rol mogen spelen bij politiecontroles: in combinatie met andere factoren die maken dat een persoon of voertuig de aandacht van de politie trekt, kunnen ze wel meewegen bij de beslissing om al dan niet een nader onderzoek te verrichten.^{10, 11}

Het is onder meer een vaste lijn binnen de oordelen van het College voor de rechten van de mens dat ook het niet-opzettelijk of onbewust maken van onderscheid in strijd kan komen met de gelijkebehandelingswetgeving.

⁹ *Kamerstukken II* 1981/82, 16905 en 16938, nr. 5, p. 16.

¹⁰ HR 1 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2454, NJ 2017/84, m.nt B.F. Keulen (dynamische verkeerscontrole).

¹¹ www.nederlandrechtsstaat.nl/grondwet/inleiding-bij-hoofdstuk-1-grondrechten/artikel-1-gelijke-behandeling/#de-plaats-van-artikel-1-grondwet-in-het-grondwettelijk-recht

4 Bevindingen

4.1 Inventarisatie wet- en regelgeving

Op Defensie is diverse wet- en regelgeving van toepassing. Onderzocht zijn de wetten van Defensie die de minister van Defensie zelfstandig heeft ondertekend. In alfabetische volgorde:

1. Kaderwet militaire pensioenen
2. Uitkeringswet gewezen militairen
3. Veteranenwet
4. Wet ambtenaren Defensie
5. Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen
6. Wet bijzondere regels met betrekking tot het recht op uitkering als bedoeld in de Uitkeringswet gewezen militairen
7. Wet immunisatie militairen
8. Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen

Het Nederlanderschap¹² is vereist om als militair te worden aangesteld bij Defensie. Wettelijke grondslag: Artikel 12g Wet ambtenaren Defensie (WAD):

*1 Voor de aanstelling als militair ambtenaar komt, tenzij bij of krachtens algemene maatregel van bestuur anders wordt bepaald, slechts in aanmerking degene die **Nederlander** is.*

Deze verplichting werkt door in de andere vermelde wetten.

In de Veteranenwet is naast nationaliteit voor veteranen geboorteland en geboorteplaats opgenomen.

In de Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen is voor de berekening van het pensioen het land bepalend.

Artikel 2 Wet verbetering rechtspositie verzetsmilitairen

*1 De tijd gedurende welke een verzetsmilitair aangesloten is geweest bij een verzetsorganisatie en de tijd gedurende welke hij zich tengevolge van het behoren tot een verzetsorganisatie of tengevolge van zijn deelname aan het binnenlands verzet door daad en houding in gevangenschap heeft bevonden gedurende de vijandelijke bezetting van **Nederland**, krijgsgevangenschap daaronder niet begrepen, tot de dag van zijn wederom onder de wapenen komen wordt voor de toepassing van de Algemene militaire pensioenwet en van de vroegere militaire pensioenwetten in de zin van die wet geacht onder de wapenen te zijn doorgebracht.*

2 De tijd gedurende welke een ondergedoken militair zich in gevangenschap heeft bevonden ter zake van het zich onttrekken aan krijgsgevangenschap gedurende de vijandelijke bezetting van Nederland, krijgsgevangenschap daaronder niet begrepen, tot de dag van zijn bevrijding uit die gevangenschap dan wel indien zijn terugkeer in Nederland op een later tijdstip viel, tot dat tijdstip, wordt voor de toepassing van de Algemene militaire pensioenwet en van de vroegere militaire pensioenwetten in de zin van die wet geacht onder de wapenen te zijn doorgebracht.

¹² Conform Rijkswet op het Nederlanderschap

3 De tijd, gedurende welke een verzetsmilitair aangesloten is geweest bij een verzetsorganisatie alsmede de gevangenschapstijd, zoals bedoeld in het eerste en tweede lid, tellen dubbel in de zin van artikel D4 van de Algemene militaire pensioenwet en overeenkomstige bepalingen in vroegere militaire pensioenwetten in de zin van die wet doch uiterlijk tot 5 mei 1945 dan wel indien de bevrijding uit gevangenschap op een later tijdstip plaatsvond, tot dat tijdstip.

4 De militairen, die hebben behoord tot de Binnenlandse Strijdkrachten worden voor de duur, dat zij zich als zodanig in bezet gebied bevonden, geacht te hebben deelgenomen aan krijgsverrichtingen. De in de vorige volzin bedoelde tijd van deelneming aan krijgsverrichtingen telt dubbel in de zin van artikel D4 van de Algemene militaire pensioenwet en overeenkomstige bepalingen in de vroegere militaire pensioenwetten in de zin van die wet.

5 De dubbeltelling, bedoeld in het derde en het vierde lid is niet van toepassing op het deel van de tijd, dat bij de berekening zowel van een pensioen krachtens de Algemene militaire pensioenwet of een vroegere militaire pensioenwet in de zin van die wet als van een pensioen of een onderstand bij wijze van pensioen ten laste van:

1°. Nederland;

2°. de Nederlandse Antillen of Aruba;

3°. de Republiek Suriname;

4°. de Republiek Indonesië;

5°. een publiekrechtelijk lichaam in een van genoemde gebieden of een fonds, ingesteld door het openbaar gezag in een van die gebieden, in aanmerking is of zal worden genomen.

4.1.1.1

(On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

De wettelijke grondslag voor de registratie van nationaliteit van militairen is niet oneigenlijk. Op dit moment geldt de eis van de Nederlandse nationaliteit voor militairen. Daarbij is het bezit van meerdere nationaliteiten naast de Nederlandse voor Defensiepersoneel niet uitgesloten. In het kader van het verhogen van het wervingspotentieel is de vraag opgeworpen of de aanstellingseis voor Nederlanderschap bij Defensie kan worden verruimd tot EU burgers. Vooralsnog heeft de wetgever hier niet toe besloten. Sommige Europese krijgsmachten kennen deze mogelijkheid (zoals België) of doen hier onderzoek naar (zoals Duitsland)¹³. Het onderscheid naar nationaliteit is ook relevant voor het bepalen van aanspraken en verplichtingen.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2

Inventarisatie AVG verwerkingenregister

In het AVG verwerkingenregister van Defensie zijn exclusief KMar op 24 maart 2023 36 vastgestelde verwerkingen opgenomen met afkomstgegevens. Deze zijn per onderwerp geclusterd:

- Personeel & Organisatie
- Militaire gezondheidszorg
- Beveiliging (security)
- Veiligheid (safety)
- Onderzoek
- Communicatie
- Overige verwerkingen

¹³ Bundesministerium der Verteidigung (2016) Personalstrategie der Bundeswehr. Berlin: Bundesministerium der Verteidigung

4.2.1 Personeel & Organisatie

In onderstaande verwerkingen van P&O bij Defensie is nationaliteit, geboorteland en geboorteplaats opgenomen:

D2217 Personeels- en salarisadministratie

D1055 Voeren administratie defensiespecifieke uitkeringsregelingen (APG/BRD)

D1117 Digitale personeelsdossiers (ADACTA: Alfresco Document Archief ConTainer)

D1128 Werving en selectie (WenS)

Het Nederlanderschap¹⁴ is vereist om als militair te worden aangesteld bij Defensie. Wettelijke grondslag: Artikel 12g Wet ambtenaren Defensie (WAD):

*1 Voor de aanstelling als militair ambtenaar komt, tenzij bij of krachtens algemene maatregel van bestuur anders wordt bepaald, slechts in aanmerking degene die **Nederlander** is.*

Voor burgerpersoneel is het Nederlanderschap een aanstellingsvereiste als het een vertrouwensfunctie betreft.

Wettelijke grondslag: Artikel 12o Wet ambtenaren Defensie:

1 Onze Minister kan burgerlijke ambtenaren aanstellen om werkzaam te zijn bij het Ministerie van Defensie.

2 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur op voordracht van Onze Minister worden voor de ambtenaren, bedoeld in het eerste lid, voorschriften vastgesteld betreffende:

a. aanstelling, schorsing en ontslag

b. het onderzoek naar de geschiktheid en de bekwaamheid;

(...)

3 De paragrafen 2, 3 en 4 van de Ambtenarenwet 2017 zijn, met uitzondering van artikel 6, tweede lid, van overeenkomstige toepassing op de ambtenaren, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 12 Ambtenarenwet 2017

*1 Voor de vervulling van een vertrouwensfunctie komt slechts in aanmerking degene die **Nederlander** is. Degene die **geen Nederlander** is, kan niettemin in aanmerking komen wanneer het dienstbelang dat bepaaldelijk vordert.*

(...)

Artikel 6. Aanstelling Burgerlijk ambtenarenreglement (BARD)

(...)

*3 Degene die **geen Nederlander** is, kan slechts worden aangesteld indien hem verblijf is toegestaan op grond van artikel 9 van de Vreemdelingenwet en de vergunning tot verblijf het verrichten van arbeid in loondienst niet uitsluit of indien hem verblijf is toegestaan op grond van artikel 10 van de Vreemdelingenwet.*

Artikel 10. Verklaring omtrent gedrag; veiligheidsonderzoek vertrouwensfunctie BARD

1 Onze Minister kan, met uitzondering van het geval, bedoeld in het tweede lid, van de betrokkene eisen dat deze een verklaring omtrent het gedrag als bedoeld in de Wet justitiële gegevens overlegt.

2 Aanstelling in een vertrouwensfunctie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, van de Wet veiligheidsonderzoeken is slechts mogelijk, indien ten aanzien van de betrokkene een verklaring als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van die wet is afgegeven.

¹⁴ Conform Rijkswet op het Nederlanderschap

3 Bij wijziging van een tijdelijk in een vast dienstverband dan wel in geval van wijziging van tewerkstelling in een andere niet-vertrouwensfunctie wordt geen verklaring omtrent het gedrag verlangd, tenzij naar het oordeel van Onze Minister dit noodzakelijk wordt geacht.

4 Een veiligheidsonderzoek als bedoeld in het tweede lid, wordt pas ingesteld, als naar het oordeel van Onze Minister de betrokkene geschikt en bekwaam is voor de betreffende functie.

Artikel 2 Wet Veiligheidsonderzoeken

Indien een vertrouwensfunctie wordt uitgeoefend bij het Ministerie van Defensie, dan wel indien het een functie betreft die als vertrouwensfunctie moet worden aangemerkt in verband met de daarmee samenhangende noodzaak om toegang te hebben tot militaire installaties, treden, voor de toepassing van het bepaalde in de artikelen 3 tot en met 10 en 16, tweede lid, Onze Minister van Defensie en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst in de plaats van respectievelijk Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Defensie is als werkgever op grond van de verplichting om bij indiensttreding van een nieuwe werknemer diens identiteit te controleren aan de hand van een geldig identiteitsdocument — met uitzondering van een rijbewijs — en dit op echtheid te controleren (verificatieplicht). Na deze controle is Defensie als werkgever verplicht om een kopie van het gecontroleerde document — inclusief Burgerservicenummer (BSN), nationaliteit, geboorteplaats en pasfoto — in de loonadministratie op te nemen en te bewaren (bewaarplicht).

Wettelijke grondslag: Artikel 28 Wet op de loonbelasting 1964

1 De inhoudingsplichtige is gehouden volgens bij ministeriële regeling te stellen regels:

a. van de werknemer opgave te verlangen van gegevens waarvan de kennisneming voor de heffing van de belasting van belang kan zijn;

b. de in onderdeel a bedoelde gegevens door te geven aan een andere inhoudingsplichtige;

c. een loonadministratie te voeren en daarbij de gegevens te administreren met betrekking tot de bij ministeriële regeling aan te wijzen uitkeringen en verstrekkingen welke ingevolge artikel 11 niet tot het loon behoren;

d. aan de inspecteur opgave te verstrekken van de bij ministeriële regeling, in overeenstemming met Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en na overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek, te bepalen gegevens, bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;

e. aan de werknemer opgave te verstrekken van het in het voorafgaande kalenderjaar genoten loon, de op dat loon ingehouden belasting en premie voor de volksverzekeringen, de op dat loon ingehouden inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet, de over dat loon door de inhoudingsplichtige verschuldigde premies werknemersverzekeringen en inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet en de bij de toepassing van de loonbelastingtabellen, bedoeld in artikel 25, tweede lid, met de loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen verrekende arbeidskorting;

*f. van de werknemer die loon uit tegenwoordige dienstbetrekking geniet vast te stellen de **identiteit** aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder 1° tot en met 3°, van de Wet op de identificatieplicht en – zo de werknemer **een vreemdeling** is in de zin van de Vreemdelingenwet 2000 en niet behoort tot de categorie werknemers die op grond van overeenkomsten van internationaal recht is uitgezonderd van de verplichting tot het hebben van een geldige verblijfsvergunning als bedoeld in die wet en een geldige tewerkstellingsvergunning als bedoeld in de Wet arbeid vreemdelingen – tevens de verblijfsrechtelijke status ter zake van het verrichten van arbeid aan de hand van een geldige verblijfsvergunning of aan de hand van een geldige*

tewerkstellingsvergunning, alsmede van een en ander de aard, het nummer en een afschrift daarvan in de loonadministratie op te nemen;

g. ingeval de inspecteur hem bij voor bezwaar vatbare beschikking daartoe heeft verplicht, voor de datum van aanvang van de werkzaamheden van een werknemer aan de inspecteur opgave te verstrekken van gegevens waarvan kennisneming voor de heffing van de belasting van belang kan zijn (eerstedagsmelding), met dien verstande dat indien de dienstbetrekking is overeengekomen op de datum waarop de werkzaamheden aanvangen, de eerstedagsmelding wordt gedaan voor de aanvang van de werkzaamheden;

h. mededeling aan de inspecteur te doen omtrent het einde van zijn inhoudingsplicht.

2 Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van de werknemer die niet in Nederland woont en die werkzaamheden verricht of heeft verricht in een in artikel 2, derde lid, genoemde dienstbetrekking, indien het heffingrecht over het loon uit die dienstbetrekking op grond van een belastingverdrag niet aan Nederland is toegewezen en de werknemer niet premieplichtig is voor de volksverzekeringen.

Het grootste deel van het selectieproces en het voorbereiden van de aanstelling is een wettelijke verplichting. Voor gewone persoonsgegevens zijn op grond van de Wet ambtenaren Defensie artikel 12 (aanstelling en onderzoek naar de geschiktheid en bekwaamheid) en artikel 12quinquies (maximum leeftijd bij aanstelling) in het AMAR (militairen) en BARD (burgerpersoneel) de voorwaarden uitgewerkt. De verwerking t.b.v. het proces werven en selecteren heeft betrekking op persoonsgegevens die door de betrokkene zelf actief ter beschikking zijn gesteld aan Defensie.

Voor Defensieambtenaren met een Turkse nationaliteit is het mogelijk om dienstplicht in Turkije met een renteloze lening deels af te kopen en met bijzonder verlof de basistraining daar te vervullen, hiervan vindt registratie plaats. Wettelijke grondslag: Wet ambtenaren Defensie, juncto artikel 86 aanhef en 86b Algemeen militair ambtenarenreglement (AMAR) en artikel 45 BARD uitgewerkt in de Regeling faciliteiten Turkse dienstplicht defensie-ambtenaren (RFTDD)).

Artikel 86. Buitengewoon verlof in andere gevallen (AMAR)

In andere gevallen dan die, genoemd in artikel 85, kan aan de militair op zijn aanvraag buitengewoon verlof worden verleend, indien naar het oordeel van degene die bevoegd is het verlof te verlenen bijzondere redenen daartoe aanleiding geven, met dien verstande dat:

a. de commandant dit verlof slechts kan verlenen voor ten hoogste 10 werkdagen per kalenderjaar en

b. het hoofd defensieonderdeel dit – zonder de onder a bedoelde beperking van het aantal werkdagen per kalenderjaar –, eveneens kan verlenen al of niet met behoud van militaire inkomsten of een gedeelte daarvan naar nader bij ministeriële regeling te stellen regels.

Artikel 45. Aanvullende bevoegdheid tot het verlenen van buitengewoon verlof (BARD)

1 Buitengewoon verlof van korte duur, al dan niet met behoud van volle bezoldiging, kan bovendien aan de ambtenaar worden verleend in de gevallen waarin de commandant oordeelt dat daartoe aanleiding bestaat.

2 Onze Minister is bevoegd ter uitvoering van het eerste lid zo nodig nadere regels vast te stellen.

Artikel 1 . Begripsbepalingen Regeling faciliteiten Turkse dienstplicht defensie-ambtenaren (RFTDD)

In deze regeling wordt verstaan onder:

(...)

a. bevoegde autoriteit

b. belanghebbende

*de militair bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, ten1°, van het Algemeen militair ambtenarenreglement en de ambtenaar in de zin van artikel 1 van het burgerlijk ambtenarenreglement defensie, tenzij hij op non-activiteit is gesteld of hem buitengewoon verlof van lange duur is verleend, die in verband met zijn **Turkse nationaliteit** ingevolge Turks recht verplicht is zijn militaire dienstplicht in Turkije te vervullen;*

c. afkopen

het betalen door belanghebbende van een geldsom aan de Turkse overheid ter afkoop van een deel van zijn Turkse militaire dienstplicht.

Voor tolken houdt Defensie een tolkenregister bij. In het tolkenregister wordt nationaliteit en geboorteplaats verwerkt en is de verwerking van overige etniciteitsgegevens zoals geboorteland, relevante diploma's en pasfoto's niet uitgesloten. Het betreft: D2455 TCD - Tolkenregister Defensie (TRD).

De verwerking heeft tot doel het verwerven en behouden van persoonsgegevens van aspirant- en current militaire tolken, zodat bij een opdracht of missie op basis van de gegevens in het Tolkenregister Defensie de meest geschikte militaire tolken geselecteerd kunnen worden.

Actief dienende militairen die vanwege hun talenkennis als tolk optreden, blijven na de uitzending aangesteld als militair. Extern geworven tolken in Nederland worden in beginsel aangesteld als reservist.¹⁵

Naast militairen en burgerpersoneel zijn in de P&O-verwerkingen ook niet-werknemers opgenomen zoals VeVa-studenten, stagiaires en inhuur.

Een VeVa-student is een persoon die is ingeschreven op een opleiding Veiligheid en Vakmanschap bij een ROC in Nederland. Zij volgen tijdens hun opleiding bij Defensie de beroepspraktijkvorming (praktijkstages) en krijgen daarvoor Defensiemiddelen (zoals kleding) en een stagevergoeding en zijn opgenomen in de P&O- en kledingadministratie van Defensie.

Voor VeVa-studenten en stagiaires is sprake van een fictieve dienstbetrekking waarvoor Defensie loonbelasting/premie volksverzekeringen inhoudt en werkgeversheffing Zvw betaalt.

Wettelijke grondslag: Artikelen 3 en 28 Wet op de loonbelasting 1964:

Artikel 3

1 Als dienstbetrekking wordt beschouwd de arbeidsverhouding van:

(...)

e. degene, die werkzaam is om vakbekwaamheid te verwerven, onder wie mede wordt begrepen degene, die als leerling van een instelling van onderwijs praktisch werkzaam is, alsmede degene, die aan een bedrijfsschool opleiding ontvangt, een en ander indien een beloning wordt genoten, die niet uitsluitend bestaat in het ontvangen van onderricht;

Artikel 28

1 De inhoudingsplichtige is gehouden volgens bij ministeriële regeling te stellen regels:

¹⁵ Kamerstukken II 2013-2014 29521 nr. 242

a. van de werknemer opgave te verlangen van gegevens waarvan de kennisneming voor de heffing van de belasting van belang kan zijn;

b. de in onderdeel a bedoelde gegevens door te geven aan een andere inhoudingsplichtige;

c. een loonadministratie te voeren en daarbij de gegevens te administreren met betrekking tot de bij ministeriële regeling aan te wijzen uitkeringen en verstrekkingen welke ingevolge artikel 11 niet tot het loon behoren;

d. aan de inspecteur opgave te verstrekken van de bij ministeriële regeling, in overeenstemming met Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en na overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek, te bepalen gegevens, bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;

e. aan de werknemer opgave te verstrekken van het in het voorafgaande kalenderjaar genoten loon, de op dat loon ingehouden belasting en premie voor de volksverzekeringen, de op dat loon ingehouden inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet, de over dat loon door de inhoudingsplichtige verschuldigde premies werknemersverzekeringen en inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet en de bij de toepassing van de loonbelastingtabellen, bedoeld in artikel 25, tweede lid, met de loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen verrekende arbeidskorting;

f. van de werknemer die loon uit tegenwoordige dienstbetrekking geniet vast te stellen de **identiteit** aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder 1° tot en met 3°, van de Wet op de identificatieplicht en – zo de werknemer **een vreemdeling** is in de zin van de Vreemdelingenwet 2000 en niet behoort tot de categorie werknemers die op grond van overeenkomsten van internationaal recht is uitgezonderd van de verplichting tot het hebben van een geldige verblijfsvergunning als bedoeld in die wet en een geldige tewerkstellingsvergunning als bedoeld in de Wet arbeid vreemdelingen – tevens de verblijfsrechtelijke status ter zake van het verrichten van arbeid aan de hand van een geldige verblijfsvergunning of aan de hand van een geldige tewerkstellingsvergunning, alsmede van een en ander de aard, het nummer en een afschrift daarvan in de loonadministratie op te nemen;

g. ingeval de inspecteur hem bij voor bezwaar vatbare beschikking daartoe heeft verplicht, voor de datum van aanvang van de werkzaamheden van een werknemer aan de inspecteur opgave te verstrekken van gegevens waarvan kennisneming voor de heffing van de belasting van belang kan zijn (eerstedagsmelding), met dien verstande dat indien de dienstbetrekking is overeengekomen op de datum waarop de werkzaamheden aanvangen, de eerstedagsmelding wordt gedaan voor de aanvang van de werkzaamheden;

h. mededeling aan de inspecteur te doen omtrent het einde van zijn inhoudingsplicht.

2 Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van de werknemer die niet in Nederland woont en die werkzaamheden verricht of heeft verricht in een in artikel 2, derde lid, genoemde dienstbetrekking, indien het heffingrecht over het loon uit die dienstbetrekking op grond van een belastingverdrag niet aan Nederland is toegewezen en de werknemer niet premieplichtig is voor de volksverzekeringen.

Identificatieplicht (artikel 23 lid 2 Wet op de Identificatieplicht)

Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt, na overleg met Onze Minister van Financiën en gehoord de Sociale Verzekeringsraad, een termijn, aanvangende op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, waarbinnen de verzekerden die hun werkzaamheden zijn aangevangen of die loon zijn gaan genieten voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht ter inzage dienen te verstrekken aan de werkgever teneinde deze in staat te stellen de aard en het nummer van dit document in de administratie op te nemen.

In de **veteranenadministratie** is voor veteranen geboorteland en geboorteplaats opgenomen. Het betreft verwerking D2215 Uitvoering veteranenwet. Wettelijke grondslag: artikel 9 Veteranenregistratiesysteem juncto artikel 28 Veteranenbesluit.

Artikel 1. Begripsbepalingen (Veteranenwet)

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
(...)

c. veteraan: de militair, de gewezen militair, of de gewezen dienstplichtige, van de Nederlandse krijgsmacht, dan wel van het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger, alsmede degene die behoorde tot het vaarplichtig koopvaardijpersoneel, die het Koninkrijk der Nederlanden heeft gediend onder oorlogsomstandigheden dan wel heeft deelgenomen aan een missie ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde voor zover deze missie bij regeling van Onze Minister is aangewezen;

Artikel 9. Veteranenregistratiesysteem (Veteranenwet)

1 Ten behoeve van de identificatie van veteranen en van de mogelijkheid tot het informeren van veteranen over de toepassing van de artikelen 2 tot en met 8 en ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek worden, persoonsgegevens van veteranen verwerkt in het veteranenregistratiesysteem. Onze Minister is verwerkingsverantwoordelijke voor deze verwerking.

2 Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot de inrichting en het beheer van het veteranenregistratiesysteem en de mogelijkheid van verstrekking van persoonsgegevens aan derden die activiteiten verrichten in het kader van erkenning en waardering voor veteranen.

Artikel 28. Opgenomen gegevens (Veteranenbesluit)

In het veteranenregistratiesysteem worden slechts de volgende gegevens betreffende veteranen opgenomen:

*a. achternaam, voorletters, voorvoegsels, geslacht, titulatuur, adres, postcode en woonplaats, geboortedatum, **geboorteplaats en geboorteland** en overlijdensdatum;*

b. (beschikbare) registratie en administratienummers, zoals het militaire registratienummer, marinenummer, werknemer ID, en bij wet toegekende identificatienummers uitsluitend ten behoeve van actualisering van naam, adres de noodzakelijke maatschappelijke ondersteuning en woonplaatsgegevens via de Basisregistratie personen;

c. uitzendgegevens, zoals gegevens betreffende de missie of operatie, periode van uitzending, rang, functiecode en waar mogelijk locatie tijdens uitzending;

d. administratieve gegevens, zoals een indicatie betreffende de uitvoering van het bepaalde in artikel 27, derde lid.

In de **dienstplichtigenadministratie** is nationaliteit en geboorteplaats opgenomen. Het betreft verwerking D2324 Dienstplichtigenregistratie. De minister van Defensie voert de Kaderwet dienstplicht uit. De Kaderwet dienstplicht bepaalt - kort gezegd - dat Nederlanders worden ingeschreven voor de dienstplicht door de gemeente waarin zij wonen in het jaar dat zij de leeftijd van 17 jaar bereiken. De bepalingen in de Kaderwet dienstplicht aan de hand waarvan daadwerkelijke oproeping en uitoefening van de dienstplicht plaatsvindt (de opkomstplicht), zoals artikelen inzake keuring, oproeping, rechtstoestand en strafbepalingen, zijn opgeschort.

Wettelijke grondslag: artikel 3 Kaderwet dienstplicht.

Artikel 3. In te schrijven personen (Kaderwet dienstplicht)

1 Voor de dienstplicht wordt ingeschreven de **Nederlander** die op 1 februari van het jaar waarin degene de leeftijd van 17 jaar bereikt als ingezetene in de basisregistratie personen is ingeschreven of had behoren te zijn ingeschreven.

2 Voor de dienstplicht wordt voorts ingeschreven:

a. de **Nederlander**, die na het in het eerste lid bedoelde tijdstip en voor 1 januari van het jaar, waarin degene de leeftijd van 35 jaar bereikt als ingezetene in de basisregistratie personen wordt ingeschreven of behoort te worden ingeschreven; en

b. de persoon die in het in onderdeel a bedoelde tijdvak **Nederlander of opnieuw Nederlander** is geworden, indien degene als ingezetene in de basisregistratie personen is ingeschreven of had behoren te zijn ingeschreven.

Artikel 26. Diensteindiging (Kaderwet dienstplicht)

De uit deze wet voortvloeiende verplichtingen zijn niet langer van toepassing

(...)

b. zodra de dienstplichtige in werkelijke dienst

1°. het **Nederlandschap verliest**; of

(...)

4.2.1.1

(On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

Voor de verwerkingen van P&O, veteranenadministratie en dienstplichtadministratie zijn wettelijke grondslagen aanwezig (naast algemeen belang en wettelijke verplichting voor bepaalde groepen gerechtvaardigd belang). De registratie van afkomstgegevens is noodzakelijk voor het bepalen van aanspraken en verplichtingen. Voor het deels afkopen van de dienstplicht in Turkije met een renteloze lening en met bijzonder verlof de basistraining daar te vervullen geldt dat deze niet resulteert in een nadelige behandeling. Voor het tolkenregister geldt dat de verwerking noodzakelijk is ter ondersteuning van de primaire taak van de krijgsmacht. Voor deze verwerking geldt dat hierbij vaak sprake is van gevoeligheden die van invloed kunnen zijn op de veiligheid van de persoon en/of de belangen van Defensie. Door getroffen maatregelen worden rechten betrokkenen zoveel mogelijk gewaarborgd. De registratie resulteert niet in een nadelige behandeling.

Ook de registratie in het veteranenregistratiesysteem leidt niet tot nadelige behandeling. De Veteranenwet draagt zorg voor erkenning en waardering en zorgverplichtingen (voor Defensie).

In de P&O verwerkingen is voor enkele specifieke groepen in de groep niet-werknemers zonder fictieve dienstbetrekking de verwerking van alle afkomstgerelateerde gegevens (nationaliteit, geboorteland en -plaats) niet strikt noodzakelijk voor het doel en daarmee niet proportioneel. Het betreft inhuur/uitzendkrachten, niet VeVa-studenten/scholieren, buitenlandse militairen, lokale werknemers, werknemers sector Rijk, toegangsgerechtigden en Rijkstrainees. Deze constatering is reden om te onderzoeken of voor deze groepen niet-werknemers minder afkomstgerelateerde gegevens verwerkt kunnen worden.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.2

Militaire gezondheidszorg

In verwerkingen van de militaire gezondheidszorg zijn nationaliteit en geboorteland en geboorteplaats opgenomen. Geboorteland is tevens geregistreerd van de vader en moeder. Het betreft onderstaande verwerkingen:

D2309 Geïntegreerde eerstelijns gezondheidszorg

D2283 Militaire Geestelijke Gezondheidszorg/Basis & Specialistisch

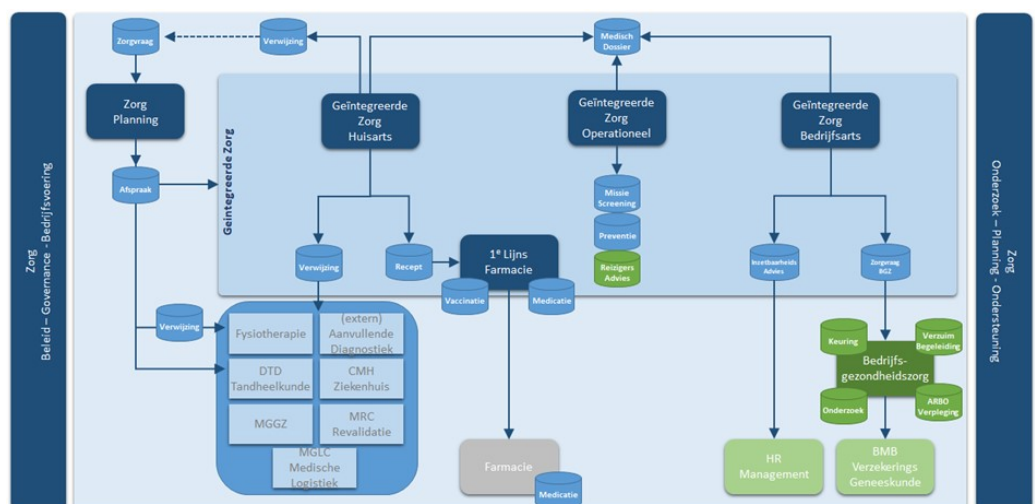
D2479 MGGZ - Basis & Specialistisch Geestelijke Gezondheidszorg

D2175 MRC - Multidisciplinaire zorg revalidanten
 D2198 DTD - Tandheelkundige zorg
 D2209 MRC - Cluster Behandelteam,
 D2210 MRC - Orthopedische Techniek Aardenburg,
 D2463 CMH - (Plastische) Chirurgie (poli)
 D2498 CMH - Kaakchirurgie (poli)
 D1221 Cameratoezicht op wachtruimte patiënten (alleen camerabeelden)

De militaire gezondheidszorg omvat alle vormen van gezondheidszorg, die worden verleend door de militair geneeskundige dienst (MGD) of na verwijzing namens MGD. Het MGZ betreft zowel preventieve en curatieve huisartsgeneeskundige zorg, als operationeel-geneeskundige, bedrijfsgeneeskundige en verzekeringsgeneeskundige zorg.

Aan militair personeel wordt militair geneeskundige verzorging verleend door de MGD wat gedefinieerd is in de Wet ambtenaren Defensie. Op grond van de Wet ambtenaren Defensie artikel 12h is de militair verplicht om gebruik te maken van de zorg, die door de MGD wordt geboden. Binnen de zorgverlening is er behandelrelatie tussen arts en patiënt. Op deze relatie zijn de rechten van de patiënt, zoals neergelegd in het Burgerlijk Wetboek (BW), van toepassing, verwoord in de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst of WGBO. De WGBO is van overeenkomstige toepassing binnen de MGZ, voor zover de aard van de rechtsbetrekking zich daartegen niet verzet.

De Nederlandse overheid is verplicht maatregelen te treffen op het gebied van de volksgezondheid neergelegd in artikel 22 van de Grondwet. Defensie hanteert voor militairen het geïntegreerde gezondheidszorgmodel vanwege de noodzaak om voortdurend inzicht te hebben in de inzetbaarheid van de militairen en om overal ter wereld gezondheidszorg te kunnen aanbieden. In dit zorgmodel ontvangt de militair huisartszorg en bedrijfsgeneeskundige zorg van een (militair) arts verbonden aan zijn eerstelijns medisch zorgteam. De gegevens worden genoteerd in het geïntegreerde medisch dossier, dat door de behandelend militaire arts zowel bij zorg in Nederland als onder operationele omstandigheden beschikbaar is. Hiermee kan worden voorzien in continuïteit van zorg en is de arts voortdurend in staat de militair en de commandant te adviseren over de inzetbaarheid van de militair.

Afbeelding 1: geïntegreerde militaire gezondheidszorg

Wettelijke grondslag: artikel 12h, Wet ambtenaren Defensie, artikelen 3-5 Veteranenwet, artikel 24 lid 3 Wet publieke gezondheid (Wpg).

1 Aan de militair ambtenaar in werkelijke dienst wordt gezondheidszorg verleend door of vanwege de militair geneeskundige dienst. De militair ambtenaar in werkelijke dienst is gehouden zich tot het voor hem aangewezen medisch zorgteam te wenden ter verkrijging van gezondheidszorg. Indien zulks onmogelijk is, kan de militair zich wenden tot een ander onderdeel van de militair geneeskundige dienst of tot een civiele arts, waarvan hij vanwege de noodzaak tot voortdurend zicht op de inzetbaarheid mededeling doet aan het voor hem aangewezen zorgteam.

2 De militair in werkelijke dienst is verplicht de maatregelen in acht te nemen die door Onze Minister worden voorgeschreven ter bescherming van de gezondheid van de militair of die van anderen, zulks onverminderd de wettelijke mogelijkheden ten aanzien van bepaalde maatregelen van die verplichting te worden ontheven. De militair in werkelijke dienst is in geval van ziekte of gebrek verplicht zich te houden aan de voorschriften van de verantwoordelijk militair arts. Hij is evenwel niet verplicht zich te onderwerpen aan een ingreep van heelkundige aard of een andere kunstbewerking.

3 De militair in werkelijke dienst is verplicht zich te onderwerpen aan en zijn medewerking te verlenen aan een geneeskundig of tandheelkundig onderzoek door of vanwege het voor hem aangewezen medisch zorgteam:

a. indien hij in verband met de uitoefening van zijn werkzaamheden aan bijzonder gevaar voor zijn gezondheid blootstaat, dan wel voor een goede vervulling van die werkzaamheden aan bijzondere gezondheidseisen moet voldoen;

b. wanneer Onze Minister dit noodzakelijk acht in verband met toelating tot een opleiding, plaatsing in een andere functie, plaatsing bij bepaalde onderdelen of in bepaalde gebieden;

c. indien door zijn commandant op goede gronden wordt verondersteld dat zijn lichamelijke of geestelijke gesteldheid een beletsel vormt om naar behoren dienst te verrichten;

d. bij beëindiging van het verblijf in werkelijke dienst.

4 De militair in werkelijke dienst is verplicht zich te onderwerpen en zijn medewerking te verlenen aan een geneeskundig of tandheelkundig onderzoek indien Onze Minister op goede gronden van oordeel is, dat de militair:

a. langdurig of blijvend ongeschikt is voor de vervulling de functie of de groep van functies waarvoor de militair is bestemd;

b. blijvend ongeschikt is voor de vervulling van de militaire dienst.

Het in de eerste volzin bedoelde onderzoek wordt verricht door artsen die niet zijn belast met het verstrekken van gezondheidszorg als bedoeld in het eerste lid. Bij het onderzoek wordt alleen met toestemming van de militair gebruik gemaakt van gegevens uit het geïntegreerd militair geneeskundig dossier.

5 Ten behoeve van de gezondheidszorg maken de tot het medisch zorgteam behorende zorgverleners gebruik van de in het geïntegreerd militair geneeskundig dossier beschikbare medische gegevens en bescheiden.

6 Een daartoe aangewezen militaire arts van het medisch zorgteam adviseert na overleg met de militair de commandant desgevraagd dan wel op eigen initiatief en ongeacht de toestemming

van de militair over diens inzetbaarheid. Daarbij wordt geen inhoudelijke geneeskundige informatie verstrekt.

7 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en medische gegevens over militairen door of ten behoeve van het medisch zorgteam en omtrent verplichtingen van militaire artsen en overig tot de militair geneeskundige dienst behorend personeel die het registreren, kennisnemen en overdragen van medische gegevens met betrekking tot de militair betreffen.

Uit artikel 7:454, lid 1, Burgerlijk Wetboek (BW) volgt voor iedere hulpverlener de verplichting om met betrekking tot de behandeling van diens patiënt een dossier in te richten.

Artikel 454 (BW)

*1 De hulpverlener richt een dossier in met betrekking tot de behandeling van de patiënt. Hij houdt in het dossier aantekening van de gegevens omtrent de gezondheid van de patiënt en de te diens aanzien uitgevoerde verrichtingen en neemt andere stukken, bevattende **zodanige gegevens, daarin op, een en ander voor zover dit voor een goede hulpverlening aan hem noodzakelijk is.***

(...)

In de Wet publieke gezondheid (Wpg) staat een aantal infectieziekten genoemd. Als een arts één van deze ziekten bij een patiënt vermoedt of vaststelt, moet hij dit zo spoedig mogelijk melden bij de GGD.

Artikel 24 Wet Publieke gezondheid

1 De melding, bedoeld in de artikelen 21, eerste lid, en 22, bevat de volgende gegevens:

- a. de naam, het adres, het geslacht, de geboortedatum, het burgerservicenummer en de verblijfplaats van de betrokken persoon,*
- b. de infectieziekte dan wel een beschrijving van het ziektebeeld, de eerste ziektedag, de vaccinatioetoestand, het gebruik van chemoprophylaxe, de vermoedelijke infectiebron, de datum van vermoeden of vaststelling van infectie, de wijze van vaststelling van die infectieziekte, en*
- c. indien nodig, of de betrokken persoon dan wel een persoon in zijn directe omgeving beroeps- of bedrijfsmatig betrokken is bij de behandeling van eet- of drinkwaren of bij de behandeling, verpleging of verzorging van andere personen.*

2 De melding, bedoeld in artikel 21, tweede lid, bevat de volgende gegevens: de aard van het infectueus of giftig agens of de infectieuze of giftige stof en de plaats waar het lijk zich bevindt.

*3 De melding, bedoeld in artikel 21, derde lid, bevat de volgende gegevens: de infectieziekte, het geslacht, de geboortedatum en de **nationaliteit** van de betrokken personen.*

4 De arts verstrekt aan de gemeentelijke gezondheidsdienst uitsluitend andere medische gegevens over de betrokken persoon indien:

- a. de burgemeester hierom verzoekt krachtens artikel 30, of*
- b. de betrokken persoon daarvoor toestemming geeft.*

5 Voor de beveiliging van de gegevensverwerking bij de meldingen, bedoeld in de artikelen 21 en 22, worden bij regeling van Onze Minister regels gesteld.

Verder heeft Defensie een zorgplicht met betrekking tot de gezondheidszorg aan veteranen en militaire oorlogs- en dienstslachtoffers, voor zover dit de zorg betreft die gerelateerd is aan de dienst of het ongeval. Deze zorg kan geleverd worden door

de MGD, maar ook door een civiele zorgverlener, afhankelijk van wat het meeste bijdraagt aan het herstel en het meest passend is voor de situatie van de veteraan, oorlogs- en dienstslichtoffer, de continuïteit en kwaliteit van zorg. Wettelijke grondslag: artikelen 3-5 Veteranenwet, uitgewerkt in het Veteranenbesluit.

Artikel 3. Zorgplicht voor en tijdens inzet (Veteranenwet)

1 Onze Minister heeft een zorgplicht voor militairen die worden ingezet. Deze zorgplicht houdt in dat militairen en hun relaties goed worden voorbereid op de inzet en goed worden begeleid tijdens de inzet.

2 Ter uitvoering van de in het eerste lid genoemde zorgplicht worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld betreffende:

- a. het bepalen van de uitzendgeschiktheid van militairen;*
- b. het voorbereiden van militairen op de daadwerkelijke inzet;*
- c. het voorzien in sociaal medische begeleiding van militairen tijdens de inzet;*
- d. het begeleiden van de relaties van militairen tijdens de inzet;*
- e. het informeren van militairen en hun relaties over gezondheidsrisico's van de inzet;*
- f. het informeren van militairen en hun relaties over de zorg die voor hen beschikbaar is.*

Artikel 4. Zorgplicht na inzet (Veteranenwet)

1 Onze Minister heeft een zorgplicht voor veteranen die zijn ingezet. Deze zorgplicht houdt in dat veteranen en hun relaties goed worden begeleid na afloop van de inzet.

2 Ter uitvoering van de in het eerste lid genoemde zorgplicht worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld betreffende:

- a. het voorzien in sociaal medische begeleiding van veteranen en hun relaties na afloop van de inzet;*
- b. het ondersteunen van de veteraan bij het vinden van een andere betrekking indien ontslag als militair aan de orde is;*
- c. het organiseren van bijeenkomsten voor veteranen en hun relaties in het kader van nazorg;*
- d. het faciliteren van de deelname van veteranen en hun relaties aan bijeenkomsten in het kader van nazorg.*

Artikel 5. Bijzondere zorgplicht voor veteranen (Veteranenwet)

1. Onze Minister heeft een bijzondere zorgplicht voor veteranen die als gevolg van de inzet zorg nodig hebben. Deze zorgplicht houdt in dat veteranen en hun relaties worden bijgestaan bij hun revalidatie en re-integratie en bij het verkrijgen van materiële zorg, maatschappelijke ondersteuning of geestelijke gezondheidszorg.

2. Ter uitvoering van de in het eerste lid genoemde zorgplicht worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld betreffende:

- a) het inrichten van de revalidatie en de re-integratie van veteranen en hun relaties;*
- b) het begeleiden van veteranen en hun relaties bij het verkrijgen van materiële zorg;*
- c) het begeleiden van veteranen en hun relaties bij het verkrijgen van maatschappelijke ondersteuning of geestelijke gezondheidszorg.*

Artikel 14. Revalidatie (Veteranenbesluit)

De veteraan en zijn relaties krijgen ondersteuning door tussenkomst van het veteranenloket bij de revalidatie van de veteraan, door het bieden van bemiddeling bij het verkrijgen van de medische zorg binnen, of buiten het militair revalidatiecentrum en door het bieden van de psychosociale begeleiding, zorg en opvang die zij daarbij nodig hebben.

Artikel 28. Opgenomen gegevens (Veteranenbesluit)

In het veteranenregistratiesysteem worden slechts de volgende gegevens betreffende veteranen opgenomen:

- a. achternaam, voorletters, voorvoegsels, geslacht, titulatuur, adres, postcode en woonplaats, geboortedatum, **geboorteplaats en geboorteland** en overlijdensdatum;*
- b. (beschikbare) registratie en administratienummers, zoals het militaire registratienummer, marinenummer, werknemer ID, en bij wet toegekende identificatienummers uitsluitend ten behoeve van actualisering van naam, adres de noodzakelijke maatschappelijke ondersteuning en woonplaatsgegevens via de Basisregistratie personen;*
- c. uitzendinggegevens, zoals gegevens betreffende de missie of operatie, periode van uitzending, rang, functiecode en waar mogelijk locatie tijdens uitzending;*
- d. administratieve gegevens, zoals een indicatie betreffende de uitvoering van het bepaalde in artikel 27, derde lid.*

De rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens en persoonsgegevens betreffende de gezondheid voor burgerpatiënten van het Militair Revalidatiecentrum (MRC) betreft de behandelovereenkomst tussen arts en patiënt. De betrokkene geeft impliciet toestemming voor de verwerking van zijn persoonsgegevens voor een of meer specifieke doeleinden aangeduid met 'informed consent'.

De rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens voor het verwerken van cameratoezicht in wachtkamers is gerechtvaardigd belang.

4.2.2.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

Voor de verwerkingen in de militaire gezondheidszorg is een wettelijke grondslag aanwezig. De registratie van afkomstgerelateerde gegevens is zakelijk relevant en resulteert niet in een nadelige behandeling. Naast de verplichte melding van infectieziekten "(...) kan onderzoek naar specifieke herkomstgroepen nuttig zijn om gezondheidsverschillen (...) op te sporen en te verhelpen, (...). Bij onderzoek naar diabetes is het bijvoorbeeld zinvol om naar specifieke herkomstgroepen te kijken waarvan bekend is dat zij een grotere aanleg hebben voor, of prevalentie van, diabetes, zoals inwoners met een Surinaams-Hindostaanse, Turkse, of Amerikaanse achtergrond. Een ander voorbeeld zijn de thalassemieën. Deze erfelijke bloedafwijkingen komen het meest voor bij mensen afkomstig uit het Middellandse Zeegebied, het Midden-Oosten, Zuidoost-Azië en het Indische subcontinent. (...) ¹⁶ Kortom: geboorteland van de persoon of de vader/moeder kan relevant zijn omdat in bepaalde landen een verhoogd risico bestaat op bepaalde ziektes.

Voor camerabeelden in wachtkamers geldt dat sprake is van een gerechtvaardigd belang, namelijk het borgen patiëntveiligheid. Daarbij is de verwerking noodzakelijk en proportioneel en de inbreuk op de privacy zo beperkt mogelijk: de beelden worden niet worden opgeslagen en de camera's zijn zichtbaar.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.3 Beveiliging (security)

In de beveiliging wordt nationaliteit, foto, geboorteplaats en geboorteland verwerkt. Het betreft de verwerkingen:

D2216 Defensiepas

D1829 Administratie van koeriers tbv vervoer cryptomiddelen (N6 MHKC)

D2342 Beveiliging Defensie IT-Infrastructuur (Defensie Cyber Security Centrum)

D2250 Wapenvergunningen burgermedewerkers Defensie

¹⁶ Mark Bovens, Roel Jennissen, Meike Bokhorst en Godfried Engbersen (2021) Afscheid van westers en niet-westers. Naar meervoudige indelingen van herkomstgroepen, wrr-Policy Brief 8, Den Haag: wrr, p. 13.

D2028 OTCO CD&E semi autonome toegangspartij (alleen foto)

De afkomstgerelateerde persoonsgegevens worden verwerkt voor toegangscontrole tot Defensiecomplexen en identificatie. De Defensiepas is voorzien van certificaten voor een elektronische handtekening. Wettelijke grondslag: Gerechtvaardigd belang.

De Defensiepasdienst bestaat uit een keten van fysieke infrastructuur en processen met stringente wet- en regelgeving zoals de eIDAS, Public Key Infrastructuur (PKI) inclusief persoonsgebonden certificaten conform het vigerende PVE van de PKI Overheid en de onderliggende normen zoals de Electronic Signatures and Infrastructures (ETSI EN319 401, EN 319 411-1, EN 319 411-2, EN 319 403), de eIDAS normering en de van toepassing zijnde CEN Workshop Agreements. Uit de ETSI volgt dat **geboorteland**, **geboorteplaats** en **nationaliteit** gevraagd moeten worden bij uitgifte van een certificaat

(https://www.etsi.org/deliver/etsi_EN/319400_319499/31941101/01.02.02_60/en_31941101v010202p.pdf

(zie pag. 21)):

- **REG-6.2.2-06** [CONDITIONAL]: *If the subject is a natural person (i.e. physical person as opposed to legal person), evidence shall be provided of:*

a) *full name (including surname and given names consistent with the national identification practices);*

b) *date and **place of birth**, reference to a **nationally recognized identity document**, or other attributes which can be used to, as far as possible, distinguish the person from others with the same name.*

- **REG-6.2.2-07** [CONDITIONAL]: *If the subject is a natural person (i.e. physical person as opposed to legal person), the **place of birth** should be given in accordance to national or other applicable conventions for registering births.*

When the subject is a natural person who is identified in association with a legal person (e.g. the subscriber):

- **REG-6.2.2-08** [NCP] [CONDITIONAL]: *If the subject is a natural person who is identified in association with a legal person (e.g. the subscriber), **evidence of the identity**, in particular the ones listed*

*in **REG-6.2.2-09**, shall be **checked against a natural person either directly by physical presence of the person (the subject shall be witnessed in person unless a duly mandated subscriber represents the subject), or shall have been checked indirectly using means which provides equivalent assurance to physical presence.***

(...)

Voor de uitgifte van een elektronische handtekening moet de identiteit van de gebruiker van de handtekening vastgesteld worden aan de hand van een geldig identiteitsbewijs. Dit is opgenomen in art. 18.15b lid 2 Telecommunicatiewet. Deze verplichting vloeit voort uit de Uitvoeringsverordening 2015/1502 betreffende de minimale technische specificaties en procedures betreffende het betrouwbaarheidsniveau voor elektronische identificatiemiddelen overeenkomstig art. 8 lid 3 van Verordening 910/2014 (eIDAS).

Verwerking D 1829 betreft administratie voor het aanmaken van diplomatieke koerierspassen voor cryptomiddelen.

Verwerking D 2342 betreft digitale veiligheid en weerbaarheid behouden en bevorderen van het Ministerie van Defensie door interne controle en beveiliging van de Defensie IT-Infrastructuur en het veilig houden van de Nederlandse vitale en rijksoverheid IT-Infrastructuur door dreigingsinformatie te delen met het NCSC.

Verwerking D 2250 betreft het verwerken van aanvragen t.b.v. de afgifte van een wapenvergunning. De afgifte is beperkt tot de daartoe aangewezen functionarissen

en wordt beheerd t.b.v. afgifte, naslag en controle. Wettelijke grondslag: Wet wapens en munitie, (waaronder artikel 3a, eerste lid) Regeling wapens en munitie krijgsmachtpersoneel 1997.

Verwerking D 2028 betreft een Concept Development & Experimentation' (CD&E) project waarin voor deelnemende Defensiemedewerkers sensoren (gezichtsherkenning) bij de speedgate worden beproefd om zo snel mogelijk een dreiging te onderkennen en daarmee het risico voor het defensiepersoneel (aan de toegangspartij en in de voertuigen) te verkleinen.

- 4.2.3.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik
- Het Ministerie van Defensie levert een belangrijke bijdrage ten behoeve van de bevordering van vrede en veiligheid in de wereld. Personeel, informatie en materieel zijn van wezenlijk belang om een effectieve uitvoering van taken in dit kader te kunnen garanderen. Eenieder moet bij de taakuitvoering onder alle omstandigheden kunnen vertrouwen op de betrouwbaarheid van de bedrijfsprocessen. Die betrouwbaarheid wordt onder meer gegarandeerd door het treffen van beveiligingsmaatregelen. Het geheel aan personele, fysieke, informatie- en industriebeveiliging wordt integrale beveiliging (security) genoemd. Integrale beveiliging is beschreven in het Defensie Beveiligingsbeleid (DBB). Toegangs- en identiteitscontroles, cryptomiddelen en het beschermen van de Defensie IT-infrastructuur zijn hier onderdeel van.

Overheidsorganisaties kunnen verwerkingen in het kader van de toegangsbeveiliging van overheidsgebouwen baseren op de grondslag gerechtvaardigd belang.¹⁷ Ook het goed beschermen en beschermen van computersystemen is te baseren op deze grondslag¹⁸.

Voor digitale communicatie van documenten die getekend moeten worden is het gebruik van een elektronische handtekening noodzakelijk daarnaast past het bij het principe van archiveren by design en het werkt efficiënter wat de productiviteit verhoogt. Een ander groot voordeel van het gebruik van elektronische handtekening t.o.v. de handgeschreven handtekening is dat het document na ondertekening niet meer gewijzigd kan worden zonder dat dit zichtbaar is. Het draagt dus bij aan informatiebeveiliging. De verwerkingsverantwoordelijke (werkgever) heeft hiermee een gerechtvaardigd belang om de werknemer te vragen (vrijwillig) gebruik te maken van de elektronische handtekening. Voor het gebruik van de elektronische handtekening is verwerking van persoonsgegevens, zoals beschreven, noodzakelijk. De gevolgen voor de betrokkene (gebruiker van de handtekening) zijn beperkt. De persoonsgegevens worden nergens anders voor gebruikt dan voor uitgifte van de handtekening. Het betreft ook gegevens die doorgaans al bekend zijn bij de werkgever. Het verwerkingsdoel kan niet op een andere wijze worden verwezenlijkt. Alternatief voor het gebruik van de elektronische handtekening is de geschreven/gescande handtekening, daarmee worden de geschetste voordelen niet behaald. Door Doc Direkt van het ministerie van BZK is bij de toezichthouder op uitvoering van de eIDASverordening, Agentschap Telecom navraag gedaan naar noodzaak van verwerking van nationaliteit, geboorteplaats en geboorteland. Zij geven aan dat hiermee (op juiste wijze) uitvoering wordt gegeven aan geldende wet- en regelgeving.

¹⁷ Tekst & Commentaar Algemene Verordening Gegevensbescherming, p.97.

¹⁸ Normuitleg grondslag 'gerechtvaardigd belang', Autoriteit Persoonsgegevens, pagina 3.

Voor verwerking D 2028 is de grondslag: toestemming betrokkene. In uitzonderlijke omstandigheden kan vrije toestemming als rechtsgrond kan dienen wanneer de toestemming of het onthouden daarvan geen enkel negatief gevolg heeft. Uit opgestelde *data protection impact assessment* (DPIA) blijkt geen negatief gevolg in deze (pilot)fase. De enige mogelijkheid om te voldoen aan de zorgplicht en veiligheid verbeterende maatregelen te testen zoals in deze DPIA beschreven is toestemming van de medewerkers. De inbreuk staat in verhouding tot het doel van de verwerking en het doel van de test kan niet op een andere wijze bereikt worden binnen de defensieorganisatie. In het experiment zijn waarborgen voor het vrijelijk geven en intrekken van toestemming beschreven. Het doel is welbepaald en uitdrukkelijk omschreven, een minimale dataset wordt verwerkt, onverwijld gewist en niet bewaard en passende technische en organisatorische maatregelen zijn genomen.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.4

Veiligheid (safety)

Bij integriteitskwesties is het op voorhand niet te voorspellen welke persoonsgegevens worden verwerkt en op wie zij betrekking hebben. Dit geldt ook voor bijzondere persoonsgegevens als ras/etniciteit zoals het persoonsgegeven nationaliteit.

Het betreft de onderstaande verwerkingen:

D2273 Uitvoering beleid integriteitsmanagement Defensie

D2325 Meldpunt integriteit Defensie

Wettelijke grondslag: Wet ambtenaren Defensie

Artikel 12bis Wet ambtenaren Defensie

Het bevoegd gezag en de militaire ambtenaar zijn verplicht zich als een goed werkgever en een goed militair ambtenaar te gedragen.

Artikel 12ter

- 1. Onze Minister voert een integriteitsbeleid dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in ieder geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie.*
- 2. Onze Minister zorgt ervoor dat het integriteitsbeleid een vast onderdeel uitmaakt van het personeelsbeleid in ieder geval door integriteit in functioneringsgesprekken en werkoverleg aan de orde te stellen en door het aanbieden van scholing en vorming op het gebied van integriteit.*
- 3. Onze Minister draagt zorg voor de totstandkoming van een gedragscode voor goed ambtelijk handelen.*
- 4. Onze Minister stelt in overeenstemming met de Tweede Kamer vast op welke wijze jaarlijks verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde integriteitsbeleid en over de naleving van de gedragscode.*

De Minister is verplicht een Integriteitsstelsel in te richten. Ingevolge artikel 9:2 van de **Algemene wet bestuursrecht** (Awb) draagt Defensie zorg voor een *behoorlijke behandeling van mondelinge en schriftelijke klachten over zijn gedragingen en over gedragingen van bestuursorganen die onder zijn verantwoordelijkheid vallen.*

De Minister is tevens verplicht een procedure vast te stellen over hoe bij Defensie wordt omgegaan met vermoedens van misstanden zoals bepaald in de **Wet Huis voor klokkenluiders** en/of andere vigerende wet- en regelgeving.

Artikel 2:

De werkgever bij wie in de regel ten minste vijftig personen werkzaam zijn, stelt een procedure vast voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand binnen zijn organisatie.

2. In de procedure, bedoeld in het eerste lid, wordt in ieder geval:

- a. de wijze waarop met de interne melding wordt omgegaan vastgelegd;*
- b. omschreven wanneer sprake is van een vermoeden van een misstand met inachtneming van de definitie van een vermoeden van een misstand als bedoeld in deze wet;*
- c. vastgelegd bij welke daartoe aangewezen functionaris of functionarissen het vermoeden van een misstand kan worden gemeld;*
- d. de verplichting voor de werkgever opgenomen de melding vertrouwelijk te behandelen, indien de werknemer hierom heeft verzocht;*
- e. vastgelegd dat de werknemer de mogelijkheid heeft om een adviseur in vertrouwen te raadplegen over een vermoeden van een misstand.*

3. De werkgever is verplicht aan de bij hem werkzame personen een schriftelijke of elektronische opgave te verstrekken van de procedure, bedoeld in het eerste lid. De werkgever verstrekt daarbij tevens informatie over:

- a. de omstandigheden waaronder een vermoeden van een misstand buiten de organisatie kan worden gemeld,*
- b. de rechtsbescherming van de werknemer bij het melden van een vermoeden van een misstand.*

4.2.4.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

Voor de verwerkingen is een wettelijke grondslag aanwezig. De persoonsgegevens worden slechts verwerkt indien dit noodzakelijk is om de wettelijk opgedragen taken uit te kunnen uitvoeren (proportionaliteit). Bijzondere persoonsgegevens worden alleen verwerkt als deze van belang zijn bij de behandeling van de betreffende casus. Een goed onderbouwde en gedocumenteerde melding stelt het bevoegd gezag in staat om tot een goede beslissing over de eventuele vervolgstappen te komen. Bovendien maakt het de beslissing beter verdedigbaar, mocht deze in een later stadium worden betwist. Dat geldt voor zowel het geval er wordt besloten om onderzoek in te stellen, als het geval daarvan wordt afgezien.

Het uitgangspunt bij integriteitsonderzoeken is dat duidelijk blijkt waar het vermoeden van een schending op is gebaseerd en wie dat vermoeden heeft geuit. Dit heeft vooral te maken met zorgvuldig onderzoek en de belangen van degene tegen wie het eventuele onderzoek zich zal richten. Zo heeft een ieder het recht zich te verdedigen. Daaronder valt het kunnen beoordelen van de betrouwbaarheid van melder en getuigen en de inhoud van de gegeven verklaringen.

Afhankelijk van de aard van de melding zullen bijbehorende persoonsgegevens vastgelegd worden. De persoonsgegevens van betrokkene of beklagde worden vastgelegd om, indien nodig, persoonsgericht onderzoek naar de gemelde situatie mogelijk te maken.

De wetgever heeft diverse eisen gesteld aan deze verwerking. Binnen het integriteitsdomein blijft het lastig om invloed uit te oefenen op wat andere actoren

aanleveren. Zodra zij persoonsgegevens verstrekken zijn deze per definitie verwerkt, of de organisatie daar nou noodzaak bij had of niet. Bij een aantal processen, zoals onderzoek is het verwerken van persoonsgegevens noodzakelijk om het proces te kunnen uitvoeren. Zonder die informatie is er geen onderzoek mogelijk.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.5 *Onderzoek*

In onderzoeken naar diversiteit en inclusiviteit binnen Defensie is etniciteit en migratieachtergrond opgenomen. Het betreft de onderstaande verwerkingen:

D1110 Diversiteit en inclusiviteit binnen Defensie, kwalitatief

D1112 Diversiteit en inclusiviteit binnen Defensie, kwantitatief

D1217 Diversiteit en inclusiviteit, nulmeting

Diversiteit en sociale veiligheid van het personeel vormen een belangrijk aandachtspunt binnen het personeelsbeleid en werkgeverschap van Defensie. Het ministerie laat daarom periodiek onderzoek uitvoeren naar diversiteit en inclusiviteit binnen de krijgsmacht.

4.2.5.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

De wettelijke uitzondering op het verwerkingsverbod is van toepassing. De persoonsgegevens zijn noodzakelijk zijn voor de statistische doeleinden die nagestreefd worden, het onderzoek dient een algemeen belang, het vragen van uitdrukkelijke toestemming kost een onevenredige inspanning en bij de uitvoering is in zodanige waarborgen voorzien dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad, conform Artikel 24 in de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG).

Het statistisch onderzoek dient een algemeen belang om inzicht te krijgen in onder andere de diversiteit binnen de organisatie in een poging om dit te verbeteren. Om aan deze ambitie te voldoen dient het Ministerie van Defensie inzicht te verkrijgen in de diversiteit van de samenstelling van het personeel.

De gegevens van defensiemedewerkers die hun etnische achtergrond omschrijft heeft Defensie **niet** opgenomen in de administratie maar wordt toegevoegd door CBS. De gegevens die Defensie levert aan het CBS worden na koppeling en voordat de onderzoekers het verrijkte databestand zien gepseudonimiseerd. Op deze manier zijn de gegevens niet te herleiden naar een individu. Na de analyses worden de gegevens actief geanonimiseerd, zodat de gegevens op geen enkele manier meer terug te halen zijn op een individu. De mogelijke inbreuken op de persoonlijke levenssfeer zijn hiermee beperkt. De gegevens van zowel de ruwe data als het verrijkte databestand zijn na het afronden van het onderzoek vernietigd.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.6 *Communicatie*

In **Communicatie** is de verwerking van ras/etniciteit niet uitgesloten omdat beeldmateriaal zoals foto's wordt verwerkt. Voor contactsheets attachés wordt ook nationaliteit verwerkt. Het betreft de onderstaande verwerkingen:

D1130 Beeldbank Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)

D1894 Relatiebeheer
D2239 Smoelenboek Wie is Wie
D428 IGK Foto's
D2412 Uitvoeren communicatiebeleid, (sociale) mediamonitoring
D2145 Contactsheets Attachés

Wettelijke grondslag: gerechtvaardigd belang.

Beeldbank

Het materiaal is ten dele afkomstig van de vele fotografische en audiovisuele diensten die de krijgsmacht door de jaren heen heeft gekend en fotografie en film uit particuliere bronnen. Nieuw materiaal wordt na selectie na vijf jaar aangeleverd door het Mediacentrum Defensie (MCD).

Relatiebeheer

Relatiebeheerregistratie van werkgerelateerde naam-, adres- en contactgegevens van stakeholders.

Smoelenboek

Om de bereikbaarheid van medewerkers te vergroten kunnen personen ervoor kiezen om hun zakelijke contact en functiegegevens te vermelden op informatiepagina's intern Defensie.

Uitvoeren communicatiebeleid, (sociale) mediamonitoring

Beoogd wordt het communicatiebeleid uit te voeren:

1. Het communiceren met en verantwoording afleggen aan de eigen medewerkers en de samenleving;
2. Het bouwen aan vertrouwen van de eigen medewerkers en de Nederlandse burgers;
3. Het uitbouwen, behouden en creëren van in- en extern draagvlak voor (de taken van) de krijgsmacht;
4. Het positioneren van Defensie als aantrekkelijke partner voor relevante organisaties in de samenleving (bedrijfsleven, zorg, onderwijs)

Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van (sociale) mediamonitoring:

1. Vroegsignalering ten behoeve van issuemanagement door signalering (ex ante): volgen van discussies over Defensie en/of Defensie gerelateerde onderwerpen in relevante arena's. Zien welke vragen/zorgen er zijn over deze onderwerpen.
2. (Realtime) signalering: wat is de actuele berichtgeving over Defensie en/of Defensiegerelateerde onderwerpen in relevante arena's. Dit omdat berichtgeving feitelijk onjuist kan zijn en mogelijk moet worden aangepast. Voorbereid zijn op vragen die naar aanleiding van de berichtgeving aan Defensie kunnen worden gesteld.
3. Evalueren (ex post): hoe worden de Defensie communicatieboodschappen ontvangen en kan Defensie hier lessen uit trekken voor de toekomst?

Contactsheets Attachés

Accreditatie van militaire attachés vormt een onderdeel van het onderhouden van diplomatieke betrekkingen. Door accreditatie nemen de mogelijkheden toe voor intensieve communicatie, ook als er zeer belangrijke verschillen van beleid zijn.

- 4.2.6.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik
Voor de verwerkingen Beeldbank Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) (algemeen belang en toestemming), Relatiebeheer, Smoelenboek Wie is Wie, IGK

Foto's en Contactsheets attachés (gerechtvaardigd belang) zijn wettelijke grondslagen aanwezig.

Voor het Smoelenboek wordt verwezen naar de toelichting van de Autoriteit Persoonsgegevens:

*Mag mijn werkgever mijn foto gebruiken in het smoelenboek op intranet?*¹⁹

Dit mag alleen als u hiervoor toestemming heeft gegeven. Uw toestemming is pas geldig als u deze vrijwillig heeft gegeven voor deze specifieke situatie. En u dit op basis van voldoende informatie heeft gedaan.

Geeft u geen toestemming, dan mag dit geen negatieve gevolgen voor u hebben.

U kunt uw toestemming op elk moment intrekken. Uw werkgever moet uw foto vanaf dat moment uit het smoelenboek op intranet verwijderen.

In de verwerkingen wordt conform gewerkt.

Contactsheets attachés

De volkenrechtelijke positie van de posten en de daarbij werkzame medewerkers is geregeld in de Weense verdragen (Verdrag van Wenen)²⁰. Voor uitoefening van de functie worden (diplomatieke) privileges en immuniteiten verleend door het ontvangende land. Dit geldt voor alle uitgezonden medewerkers en inwonende gezinsleden.

Artikel 22. De nationaliteit van consulaire ambtenaren, Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen, Wenen, 24-04-1963

1. In beginsel dienen consulaire ambtenaren de **nationaliteit** van de zendstaat te bezitten.
2. Personen die de nationaliteit bezitten van de ontvangende Staat kunnen slechts als consulaire ambtenaar worden benoemd met de uitdrukkelijke toestemming van die Staat, die de toestemming te allen tijde kan intrekken.
3. De ontvangende Staat kan zich hetzelfde recht voorbehouden ten aanzien van onderdanen van een derde Staat die niet tevens onderdaan van de zendstaat zijn.

De (sociale) mediamonitoring is beoordeeld op de naleving van de AVG door Defensie in het Eiffelonderzoek.²¹ Door Eiffel is geconcludeerd dat de activiteit grotendeels voldoet aan de AVG, maar er moeten nog aanvullende vervolgstappen worden genomen om volledig aan de AVG te voldoen. Deze vervolgstappen zijn ook op (korte) termijn realiseerbaar. Als de vervolgstappen niet worden uitgevoerd dan wordt er niet volledig voldaan aan de AVG.

Conclusie Eiffel:

"Het is onduidelijk of de Newsroom van DCo over een grondslag beschikt om persoonsgegevens te verwerken in een Nieuwsupdate en/of Nieuwsbrief. Alvorens een succesvol beroep kan worden gedaan op artikel 6 lid 1 sub f AVG, moet Defensie eerst onderzoeken of deze activiteit als een typisch bedrijfsmatige handeling kwalificeert voor een overheidsinstantie als Defensie. Voor zover Defensie van

¹⁹ <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/werk-en-uitkering/verstrekken-van-personeelsgegevens>

²⁰ Het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer, Wenen, 18 april 1961, Trb. 1962, nr. 159 en het Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen, Wenen, 24 april 1963, Trb. 1981, nr. 143.

²¹ *Kamerstukken II, 2022/2023, 36200-X-51*

mening is dat dat niet het geval is, is de verwerking van persoonsgegevens in een Nieuwsupdate en/of Nieuwsbrief alleen rechtmatig, wanneer het verwerken van persoonsgegevens voldoende concreet en voorzienbaar blijkt uit een taakomschrijving die is neergelegd in een wet in formele zin.”

Voor deze activiteit is een DPIA opgesteld.

Een relevante doorbrekingsgrond voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens is dat de verwerking betrekking heeft op persoonsgegevens die kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt (zie artikel 9, tweede lid, onder e, AVG en artikel 32, onder c, UAVg).

De wetgever wijst - bij de toelichting op de soortgelijke bepaling in de Wbp²² - op dat voor de vraag of een dergelijk persoonsgegeven kennelijk openbaar is gemaakt, de intentie van betrokkene van belang kan zijn. Deze intentie kan worden afgeleid uit het handelen of het gedrag van de betrokkene zelf, waaronder de wijze waarop de betrokkene de informatie openbaar heeft gemaakt. Zo is geen sprake van uitdrukkelijke openbaarmaking als een betrokkene persoonsgegevens openbaar maakt via een afgeschermd (social media) profiel. Zie de toelichting in Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 123: ²³

“Er geldt een ontheffing voor de verwerking van gevoelige gegevens indien de gegevens door de betrokkene openbaar zijn gemaakt. Evenals bij onderdeel a ligt de rechtvaardigingsgrond voor de ontheffing besloten in het handelen of het gedrag van de betrokkene zélf. Anders dan bij onderdeel a is er echter geen sprake van op de gegevensverwerking gerichte toestemming, maar van een spontane gedraging van de betrokkene en waar niet door enig andere persoon met het oog op een eventuele gegevensverwerking om is gevraagd. Dat de gegevens openbaar zijn, moet derhalve volgen uit gedrag van de betrokkene waaruit de intentie om openbaar te maken uitdrukkelijk blijkt. Het laatste blijkt onder meer uit het feit – de Registratiekamer heeft hier terecht op gewezen – dat de richtlijn bepaalt dat de gegevens «duidelijk» door de betrokkene openbaar moeten zijn gemaakt. Dit is bijvoorbeeld duidelijk het geval in de situatie waarin een persoon die verkiesbaar is voor de volksvertegenwoordiging, zich met bepaalde politieke opvattingen in de publiciteit profileert. Het betreft hier een gegeven omtrent politieke gezindheid dat in beginsel door anderen mag worden verwerkt. Dat er sprake moet zijn van een intentie bij de betrokkene, blijkt ook uit de formulering van de bepaling: de gegevens moeten door de betrokkene openbaar zijn gemaakt.

Anders ligt daarom de situatie waarin een bepaald gegeven openbaar is, maar de uitdrukkelijke wens tot openbaarmaking niet door de betrokkene is geuit. Dit doet zich bijvoorbeeld voor bij personen met een handicap. Dit gezondheidsgegeven is in veel gevallen voor een ieder zichtbaar, maar niet uit vrije wil aan de kant van de betrokkene. Dit gegeven mag derhalve niet op grond onderdeel b worden verwerkt, tenzij de betrokkene zich als zodanig – bijvoorbeeld als belangenbehartiger voor gehandicapten – in de openbaarheid profileert.”

De Autoriteit Persoonsgegevens verwijst naar deze passage in het Onderzoeksrapport van de Autoriteit Persoonsgegevens inzake de verwerkingen door Facebook en overweegt in dat kader:^{24,25}

²² Zie *Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 123.*

²³ Zie ook *Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr. 6, p. 42.*

²⁴ Autoriteit Persoonsgegevens, ‘Onderzoek naar het verwerken van persoonsgegevens van betrokkenen in Nederland door het Facebook-concern’, z2014-00929, 21 februari 2017, p. 102.

²⁵ Net als in de volgende richtsnoeren van de voorganger van de Autoriteit Persoonsgegevens: College bescherming persoonsgegevens, ‘Publicatie van gegevens op het internet’, december

"Artikel 23, eerste lid, onder b, van de Wbp bepaalt dat het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken niet van toepassing is voor zover de gegevens door de betrokkene duidelijk openbaar zijn gemaakt. Er moet een uitdrukkelijke intentie van de betrokkene zijn om zelf de gegevens openbaar te maken. Deze uitzondering is niet van toepassing op gegevens die zijn verstrekt naar aanleiding van een verzoek van een verantwoordelijke."

Artikel 23, eerste lid, onder b, van de Wbp bepaalt dat het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken niet van toepassing is voor zover de gegevens door "de betrokkene" duidelijk openbaar zijn gemaakt. DCo maakt alleen gebruik openbare informatie en volgt geen gesloten groepen.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.7 Overige verwerkingen: decoraties

Voor **Decoraties** wordt geboorteplaats en soms nationaliteit verwerkt. Het betreft de onderstaande verwerkingen:

D2540 Decoraties

D2302 Internetsite www.defensie.nl (2021) (Ereteken Mobilisatie-Oorlogskruis)

Wettelijke grondslag:

- Alle dapperheidsonderscheidingen hebben een wettelijke grondslag. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar:
<https://www.defensie.nl/onderwerpen/onderscheidingen>.
- Voeren administratie eretekens voor deelname aan internationale missies en humanitaire hulpverlening: Besluit Herinneringsmedaille Internationale Missies
- Voeren administratie onderscheidingen Verenigde Naties en multinationale organisaties: Draaginsigne Nobelprijs VN-militairen: Ministerieel Besluit van 16 februari 2015.
- Voeren onderscheidingen bijzondere verdiensten: KB 20 februari 1941 laatstelijk gewijzigd KB 10 april 1946 Stb. E308, 1 juni 1944 Stb. E149, 9 november 1944 Stb. G89, 10 april 1946
- Voeren administratie eretekens voor deelname aan operaties onder oorlogs- of crisismomstandigheden: KB 4, 2 december 1947 KB 90.020890, 12 oktober 1990
- Voeren administratie onderscheidingstekens voor langdurige dienst: Trouwe dienst medaille KM: 19-02-1825 Stb. 97 18-03-1825 Stb. 122 05-01-1845 Stb. 61 Trouwe Dienst Medaille KL, KLU en KMAR: 25-01-51 Stb. 30 03-11-53 Stb. 499 16-07-55 Stb. 336 08-07-69 Stb. 325 20-05-83 Stb. 282 01-01-1984 14-02-87 Stb. 99 13-07-02 Stb. 496 09-10-02 28-04-03 Stb. 209
- Voeren administratie overige insignes en ereblijken: Een deel van de insignes en ereblijken hebben een wettelijke grondslag zoals: MB 154739, 2 oktober 1950 Overige vallen onder gerechtvaardigd belang.
- Voeren administratie onderscheidingen waaronder bepalen en toekennen recht of geen recht op onderscheiding: Gerechtvaardigd belang verantwoordelijke. Betrouwbaar uitvoeren decoratiebeleid Defensie. De meeste onderscheidingen hebben een wettelijke grondslag en staan hierboven specifiek genoemd.
- Voeren administratie Koninklijk Huisorde en herinneringsmedailles Koninklijk Huis: Gerechtvaardigd belang vertegenwoordelijke. Toekenningen van de orde gingen voorheen per hofbesluit en vallen formeel buiten de ministeriële verantwoordelijkheid. Tegenwoordig wordt het begrip Koninklijke Beschikking gebruikt. Meer informatie:
<https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/onderscheidingen>.

4.2.7.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

Voor de verwerkingen zijn wettelijke grondslagen aanwezig.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.8 Overige verwerkingen: informatie

Voor **Informatie** is het verwerken van afkomstgerelateerde gegevens niet uit te sluiten omdat archiefbescheiden deze gegevens kunnen bevatten. Het betreft de onderstaande verwerkingen:

D1237 Auditdienst Rijk, wettelijke taak & vraaggestuurd onderzoek
D2263 Archivering informatie MH 17 ramp
D2304 Documentmanagement (XPostWeb) (2021)
D1097 N-schijven DBOBS
D1096 SITREPS (DOPS)

De verwerkingen kunnen digitale informatieobjecten en papieren documenten omvatten.

Archiefwaardige informatieobjecten worden via het documentmanagementsysteem (XPostWeb) opgeslagen, beheerd en gerouteerd.

In de dagelijkse situatierapporten (SITREPS) kan bij uitzondering een identificeerbaar natuurlijk persoon voorkomen.

Wettelijke grondslag:

De verwerkingen zijn noodzakelijk om te kunnen voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust, namelijk het archiveren in het algemeen belang, vastgelegd in zowel de AVG als het Archiefwettelijk juridisch kader, bestaande uit de **Archiefwet 1995**, Archiefbesluit en Archiefregeling.

Artikel 3 Archiefwet 1995:

De overheidsorganen zijn verplicht de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden.

Daarnaast is de **Wet open overheid** van toepassing:

Woo, artikel 2.5 Belang openbaarheid

Bij de toepassing van deze wet wordt uitgegaan van het algemeen belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische samenleving.

4.2.8.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

De verwerking is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust, namelijk het archiveren in het algemeen belang, vastgelegd in zowel de AVG als het Archiefwettelijk juridisch kader, bestaande uit de Archiefwet, Archiefbesluit en Archiefregeling.

Het doel wordt als verenigbaar beschouwd met het doel van de oorspronkelijke verwerking (art 5.1(c), art 89 en art 9.2(j) van de AVG). Voor bijzondere persoonsgegevens: Artikel 6, lid 1 onder c, e jo. artikel art. 9, lid 2 onder j jo. artikel 24 UAvG.

4.2.9 Overige verwerkingen: herkomstonderzoek

Voor **Herkomstonderzoek** wordt nationaliteit, geboorteplaats verwerkt en DNA materiaal afgenomen. Het betreft:

D1917 OTCO BIDKL persoonsgegevens DNA donoren

De Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht (BIDKL) is verantwoordelijk voor het opsporen, bergen en identificeren van slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Het gaat zowel om militairen als burgers. De dienst wil oorlogsslachtoffers een naam geven en hun families informeren. BIDKL maakt gebruik van forensische methoden zoals DNA- en isotopenonderzoek (herkomstonderzoek). Hierbij wordt nationaliteit en geboorteplaats verwerkt van DNA donoren. Afgenomen DNA-materiaal wordt verzonden en bewaard bij het Nederlands Forensisch Instituut in de DNA-databank voor Vermiste Personen (DVP). Bij een match neem BIDKL contact op met de DNA donor.

Wettelijke grondslag: Verdragen van Genève.

4.2.9.1

(On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik

De verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust.

“Op grond van de Verdragen van Genève betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale gewapende conflicten dient de Nederlandse overheid er voor zorg te dragen dat een graf wordt ontzien en te allen tijde kan worden teruggevonden.

Voorts is de Nederlandse overheid naar de strekking van de Verdragen belast met de identificatie van stoffelijke resten bij eventuele opgravingen. Om aan de verdragsverplichting van de Nederlandse overheid inzake de identificatie van stoffelijke resten op een verantwoorde wijze te voldoen, dient ook de berging van het vliegtuigwrak zelf zorgvuldig plaats te vinden en dient betrokkenheid van de BIDKL gewaarborgd te zijn.

(...)

De BIDKL is op basis van de vereiste zorgvuldigheid bij uitsluiting belast met en verantwoordelijk voor het bergen en identificeren van stoffelijke resten. De BIDKL voert deze taak uit conform de procedures die zijn neergelegd in de Wet op de lijkbezorging. Op de wraklocatie aangetroffen stoffelijke resten, persoonlijke bezittingen en uitrustingsstukken dienen onverwijld aan de BIDKL te worden overgedragen.”²⁶

De persoon bij wie het DNA wordt afgenomen, geeft hiervoor uitdrukkelijke toestemming geven voor de verwerking van de DNA-data. De afkomstgerelateerde gegevens betreffen overledenen (AVG niet van toepassing).

Van risicomodellen is geen sprake.

4.2.10

Overige verwerkingen: biometrie

Voor opleidings- en trainingsdoeleinden wordt nationaliteit (fictief) en foto's, gelaatsscans, **biometrische- of DNA-gegevens** verwerkt. Het betreft: D2124 OOCL JISTARC 108TEXINTcie OT BIOMETRIE

Bij het *Joint Intelligence, Surveillance, Targeting and Reconnaissance Commando (JISTARC)* van de Koninklijke Landmacht is een Technical Exploitation Intelligence (TEXINT) Compagnie: 108 TEXINTcie. Deze eenheid is verantwoordelijk voor de gereedstelling van de personele – en technische exploitatie capaciteiten voor het biometrisch registreren, verifiëren en identificeren van personen bij (expeditionaire) militaire operaties. In deze verwerking gaat het uitsluitend om persoonsgegevens tijdens het opleidings- en trainingsproces en niet tijdens toekomstige (expeditionaire) militaire operaties.

Voorafgaand aan het opleidings- en trainingsproces worden oefenpersonen (oefenvijand) geworven die onder een fictieve naam vrijwillig deelnemen aan

²⁶ Bergen van vliegtuigwrakken en vermiste bemanningsleden uit de Tweede Wereldoorlog; opsporen en ruimen van andere explosieven dan geïmproviseerde, Staatscourant 2009, 17961

oefeningen en trainingen met het biometrisch registreren, verifiëren en identificeren van personen.

- 4.2.10.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik
Voor deze verwerking is een wettelijke grondslag aanwezig. Het betreft toestemming betrokkene (artikel 6 lid 1 onder a AVG) in combinatie met de uitzonderingsbepaling uitdrukkelijke toestemming.

De DPIA beschrijft en beoordeelt de gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens en de rechten en vrijheden van personen. Door het treffen van mitigerende maatregelen worden de privacyrisico's voor de betrokkenen voldoende omlaag gebracht. Er is nadrukkelijk en bewust veel aandacht besteed aan de correcte omgang met de te verwerken bijzondere persoonsgegevens.

In de DPIA en de processen van JISTARC 108 TEXINTcie is daarom aanvullend nader vastgelegd dat alleen actief dienend defensiepersoneel, dat niet werkzaam is voor JISTARC/108 TEXINTcie, of bij een andere aan de oefening of training betrokken eenheid, benaderd mag worden om vrijwillig ingezet te worden als oefenpersoon. Alleen personeel dat niet werkzaam is bij JISTARC 108 TEXINT of bij een anderszins bij de oefening of training betrokken eenheid, kan binnen de kaders van de AVG, in relatieve vrijheid, om (uitdrukkelijke) toestemming worden gevraagd voor het verwerken van (bijzondere) persoonsgegevens. Daarnaast zal JISTARC 108 TEXINTcie ook gebruik maken van volledig extern, tegen betaling, ingehuurd acteurs of figuranten.

Alleen onder deze voorwaarden kan toestemming betrokkene (artikel 6 lid 1 onder a AVG) in combinatie met de uitzonderingsbepaling uitdrukkelijke toestemming als grondslag voor de verwerking dienen.

Van risicomodellen is geen sprake.

- 4.2.11 *Overige verwerkingen: opname hoorzittingen*
Bij het maken van geluidsopnames is het verwerken van afkomstgerelateerde persoonsgegevens niet uitgesloten. Het betreft: D2447 JDV - Opname hoorzittingen.

Doel van de verwerking is ondersteuning bij het opstellen van het schriftelijke verslag van de hoorzitting. Hoorzittingen mogen door bezwaarde en raadsman worden afgeluisterd/teruggeluisterd in bijzijn van een medewerker van de juridische dienstverlening defensie.

Wettelijke grondslag: gerechtvaardigd belang.

- 4.2.11.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik
Tijdens hoorzittingen wordt er een geluidsopname gemaakt. Voorafgaand aan de hoorzitting wordt medegedeeld dat er geluidsopname wordt gemaakt. Nadat het verslag is vastgesteld worden de geluidsopnames verwijderd.

Van risicomodellen is geen sprake.

4.3 Inventarisatie machtigingen BRP

In de machtigingsbesluiten is nationaliteit, geboorteland en geboorteplaats opgenomen zowel van de persoon zelf als in bepaalde situaties voor de ouders.

De Wet basisregistratie personen (Wet BRP) vormt de juridische basis voor de basisregistratie personen. In de basisregistratie personen zijn persoonsgegevens opgeslagen in de vorm van persoonslijsten. De basisregistratie personen bevat gegevens over personen die zijn ingeschreven bij een van de gemeenten in Nederland. De gemeenten houden deze gegevens bij.

De Wet BRP biedt de grondslag voor systematische gegevensverstrekking over ingezetenen en niet-ingezetenen aan overheidsorganen en daartoe aangewezen andere organisaties. Bij de systematische verstrekking worden vanuit een centraal bestand op geautomatiseerde wijze persoonsgegevens uit de basisregistratie personen verstrekt.

Afnemers die systematisch gegevens verstrekt willen krijgen uit de basisregistratie personen dienen hiertoe een verzoek in bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het verzoek wordt getoetst, waarbij wordt uitgegaan van de beoordelingscriteria zoals deze zijn neergelegd in de Wet BRP en het Besluit basisregistratie personen (Besluit BRP). Onder meer bepalend is of en in hoeverre de verstrekking van de gegevens noodzakelijk is voor de goede vervulling van de taak van de aanvrager. Hierbij wordt steeds de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de personen, van wie de aanvrager gegevens verstrekt wenst te krijgen, gewaarborgd.

Na toetsing van het autorisatieverzoek wordt door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een autorisatiebesluit ten behoeve van de aanvrager genomen. In dit autorisatiebesluit wordt bepaald welke gegevens over welke categorieën van personen en in welke gevallen aan de afnemer worden verstrekt. Aan het autorisatiebesluit kunnen voorschriften en beperkingen worden verbonden in het belang van een zorgvuldige en doelmatige gegevensverstrekking

Het Ministerie van Defensie heeft vijf actuele machtigingen op de Basisregistratie Personen:

1. 710151 Koninklijke Marechaussee (regulier), 23 mei 2014
2. 710152 Minister van Defensie t.b.v. de Koninklijke Marechaussee i.v.m. uitvoeren politietaken, 11 februari 2015
3. 750001 Minister van Defensie t.b.v. de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 04 december 2019
4. 853201 Ministerie van Defensie t.b.v. KPMG Management Services B.V, 05 december 2014
5. 890001 Autorisatiebesluit Ministerie van Defensie, 09 januari 2020

Voor deze inventarisatie is machtigingsbesluit 3 uitgesloten.

- 4.3.1.1 (On)rechtmatig of (on)eigenlijk gebruik
Een wettelijke grondslag is vereist voor een machtiging BRP. De wettelijke grondslagen staan in de machtigingsbesluiten vermeld.